

גַּל עֵינַי וְאַבִּיטָה נְפִלְאוֹת מִתּוֹרַתְךָ

נְפִלְאוֹת

שיעורי תורה והתוועדויות חסידיות
מהרב יצחק גינזבורג שליט"א

כשאיש מטייל עם אשתו בשביל לאחד את הדעות, או שהוא מטייל
בשביל להתבונן בגדולת הבורא, הוא מתקן את חוש ההילוך שלו

[מתוך השיעור 'תיקון חושי הנפש']

בְּחֻקֵי תִשְׁפֵּ"ב

בחקתי ה'תשפ"ב

22 **בחקתי תלכו**
קדושת לוי
כל יום ראש השנה

24 **ללמד בני יהודה קשת**
מלכות ישראל – תיקון המדינה
מוסר מלחמה לפי התורה

26 **הסיפור החסידי**
רבי מנחם מענדל מרימנוב
זוגיות קדושה אצל בעל ההילולא של
י"ט אייר

28 **מענות ותשובות**
תשובות הרב לשואלים
יציאת מצרים של בת-נח

29 פֶּאֶזְרוּ לְיִשְׂרָאֵל
הַיּוֹד שֶׁבַּהוֹד
רְזִי יִלְמַד אוֹתָנוּ: עַל יוֹמוֹ הַגָּדוֹל שֶׁל רַבֵּי
שִׁמְעוֹן בֶּר יוֹחָאי

04 **לחוש אלקות**
נקודה מעובדת
השראת שכינה בחושי האדם

05 **אמונה, תורה ומדע**
שיעור משבת בהר
בין חיבור אמונה ומדע וחיבור
תורה ומדע

12 **אוצר של יראת שמים**
תיקוני זהר כח
יראת ה', ברית מילה, שמירת שבת ועוד

16 **תיקון חושי הנפש**
כתר-שם-טוב אות נב
העלאת ותיקון החושים עד לתכליתם –
חיבור בין גשמי לרוחני

21 **למות כדי להחיות**
ביאורים בפרקי אבות – פרק ד
משנה כב
חוש בקטנות המוחין

העלון מופק ע"י עמותת אוהבים להיות יהודים
לקבלת השיעורים במייל ולהצטרפות לצוות המפיצים: itiel@pnimi.org.il
עריכה: אביב מויאל | עיצוב: דעה צלף | אביחיל | התאמת עיצוב: ענבל ציק
מערכת: הרב יוסף פלאי, בעז יעקבי ואיתיאל גלעדי

הקדמת המערכת

שבת שלום לכל בית ישראל ובתוכם לקוראי עלון **נפלאות**. לפניכם גליון **לשבת פרשת בחקתי**, כשניחוח **יומא דהילולא דרשב"י** עדיין באפינו [ובאי אלו מקומות בגליון], מלא בכל טוב כתמיד.

השבוע בגליון:

נפתח עם **שני חלקי שיעור משבת האחרונה** – קידוש להולדת **הנכדה רחל** – בבית הרב בכפר חב"ד. בחלקו הראשון של השיעור – **אמונה, תורה ומדע** – עסק הרב בדמותם של **שני בעלי ההילולא** שחלו בסמיכות, **הרה"ח ישראל אריה ליב**, אחיו של הרבי מליובאוויטש [י"ג אייר] ו**התנא רבי מאיר** [י"ד אייר] והסביר את **הקשר בין הדמויות** לבין **העיסוק במדע מתוך אמונה** – הנובע מיראת שמים – ומתוך **חיבור לתורה** – הנובע ממדת האהבה. בחלקו השני של השיעור, שחל ביום כ"ח לעומר, לימד הרב את **תיקון כ"ח בתיקוני זהר** העוסק ביחס בין **יראת ה', ברית מילה ושמירה שבת** ועוד.

השיעור השלישי בגליון – **תיקון חושי הנפש** – הוא **שיעור 'עבודה' חזק באות נב בכתר שם טוב** העוסק בפסוק מפרשתנו, ובו ביאר הרב את עניין תיקון החושים, שתכליתם – **החיבור בין הגשמי לרוחני**. בשיעור הסביר הרב שאם שימוש שלא לשם שמים בחושים מפריד אותנו מה', **הרי שהשימוש הנכון בהם, מעלה ומזכך אותם** יחד עם חוויות החוש הנפולות. **שיעור מתוק שאסור לפספס.**

במדור **מלכות ישראל-תיקון המדינה** – המוקדש לע"נ הק' **נעם רז הי"ד** – תוכלו לקרוא על **מוסר מלחמה יהודי**. ובמדור **ילדים** רזי יספר לכם על **סודו של יום ל"ג בעומר**. וכמובן גם שאר המדורים האהובים לפניכם בגליון.

שבת שלום ומבורך,

המערכת

נקודה

מעובדת מתוך השיעור

לחוש אלקות

בחושים הוא הטבע המולד שלנו, והעולם בו
אנו חיים מעמיס על החושים עוד ועוד חוויות
נפרדות (מותרות וגם אסורות, ה"י) ה'צורבות'
את הנפש. מה התיקון?

הנפש ש'בולעת' חוויות שליליות צריכה
'הכשרה' – כמו הגעלת-כלים – שתגרום לה
לפלוט את החוויות הללו החוצה. כך, כשהנשמה
עוברת את העולם עליה לעבור טבילה בנהר
דינור, נהר של אש, כדי לשכוח מ"חיזו דהאי
עלמא" – מחוויות המציאות של העולם הזה
(מהאיסורים מתנקים החוטאים בגיהנם, בעוד
בנהר דינור טובלות כל הנשמות כדי להטהר
מחוויות ההיתר). אך לא די לנו בתיקון בדרך
לעולם האמת, שהרי התכלית היא השראת
שכינה בעולם הזה, וגם בו איננו מחפשים 'יסורי
הגעלה' חלילה.

מורנו הבעל שם טוב מלמד כי התיקון
וההעלאה של חושינו, ויחד אתם של כל
המציאות הנתפסת בהם, הוא בשימוש מתוקן
באותם חושים עצמם: לדוגמה, כאשר האדם
מביט באותיות התורה הקדושות באהבה,
מסתכל בתמונתו של צדיק או מקיים בעצמו
"שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" – הוא
מתקן את חוש הראיה ומעלה את כל הראיות
הסתמיות ואפילו האסורות. כאשר שומעים
דברי תורה, סיפורי צדיקים או סיפור השגחה
פרטית בשמיעה פנימית המרגישה את נוכחות
ה' – מתקנים את חוש השמיעה ומעלים את
כל השמיעות הסתמיות, את ההאזנה לחדשות,
לרכילות וללשון הרע. תכלית העלאת החושים
היא עולם מתוקן בו "ונגלה כבוד הוי' וראו כל
בשר יחדו כי פי הוי' דבר", "כי עין בעין יראו
בשוב הוי' ציון".

תכלית הבריאה היא לעשות לה' יתברך דירה
בתחתונים – זו מצוה, "ועשו לי מקדש ושכנתי
בתוכם", והבטחה, "אם בחקתי תלכו... ונתתי
משכני בתוכם". אליבא דאמת, "את השמים
ואת הארץ אני מלא", "מלא כל הארץ כבודו",
"לית אתר פנוי מיניה", ה' הוא הכל והכל הוא
ה'. אף על פי כן, בחווית-המציאות הפשוטה
איננו מרגישים את נוכחות ה'. לכן השראת
השכינה בישראל, ודרך נשמות ישראל בעולם
כולו, היא משימה גדולה המוטלת עלינו.

עלינו לזכך את חושינו הגשמיים ולקשור
אותם לרוחניות, כך שנחווה את נוכחות ה'
במציאות כולה. אכן, כאשר חושינו פגומים
ומגושמים הם אינם יכולים לתפוס אלקות.
כמובן, שימוש אסור בחושים פוגם אותם –
ראיות, שמיעות או נגיעות אסורות פוגעות
ביכולת לחוות את ה' במציאות. אבל היכולת
לחוש את נוכחות ה' בעולם לא נפגמת רק
מחוויה אסורה, אלא גם מכל חוויה סתמית.
כל חוויה של המציאות, התייחסות אליה
ו'התפעלות' ממנה במנותק ממקורה האלקי
פוגמת בחושים באמצעותם אנו חווים את
המציאות – היא משבשת את תפיסת המציאות
האמתית ומקבעת תפיסת-עולם שקרית, שה'
איננו חלק ממנה.

למרבה הצער, תפיסת המציאות הזו היא-
היא החוויה הבסיסית. אפילו עבור מי ששמור
מחוויות אסורות (אשרי חלק!), השימוש הסתמי

שיעור

שבת פרשת בהר

אמונה, תורה ומדע

קיצור מהלך השיעור

בשבת האחרונה, אחרי התפלה, התוועד הרב ב'קידוש' לרגל הולדת נכדתו. אחרי התייחסות לשם הנכדה, רחל, הוא עסק בשני ימי הילולא סמוכים – י"ג אייר, בו ציינו השנה 70 שנה לפטירתו של הרה"ח ישראל אריה ליב, אחיו של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש, וי"ד אייר, פסח שני, בו חלה הילולת רבי מאיר. הנושאים חרזו זה את זה: **פרק א** פתח בקשר בין דמותה של רחל, "יפת תאר ויפת מראה", לאמונה במשיח – האמונה היא היפי היהודי המושך, בחינת רחל שבכל אחד. **פרק ב** עמד על ההבדל בין עמדה נפשית של עיסוק ב**אמונה ומדע**, הנובע מתוך יראת שמים, לבין הדחף לחבר **תורה ומדע**, הנובע מאהבה. **פרק ג** עוסק בדמותו של רבי מאיר כדמות עיקרית העוסקת בחיבור התורה והמדע. לשיעור היה חלק נוסף, שעסק בתיקוני זהר, והוא קובע ברכה לעצמו – בהמשך החוברת.

התנא רבי מאיר, ויש כמה פירושים איך זכה לתאר "בעל הנס". הכי פשוט הוא משום מעשה שהיה², שהציל את בת רבי חנינא בן תרדיון מקובה של זונות ואמר לשומר שאם יהיה בסכנה יקרא "אלהא דמאיר ענני" וינצל, וכך היה. סיפור שלם. דבר מיוחד מאד, שקוראים לה' על מישהו, תנא, "אלהא דמאיר".

אנחנו אוהבים את רבי מאיר שאמר על עצמו שהוא משיח³. עליו נדרש ש-**מאיר** ר"ת "רוח אפינו משיח הוי"¹, רמז מאד חשוב. המסר

הקדמה

שבת שלום. אנחנו מתוועדים לכבוד הולדת הנכדה, רחל תחי'. חוץ מזה, היום י"ג אייר, היארצייט של הרה"ח ישראל אריה ליב שניאורסאהן ז"ל, אחיו של הרבי – 70 שנה לפטירתו. היום בערב כבר יהיה פסח שני. לכן נאמר קודם כל משהו לכבוד רחל, אחר כך נאמר משהו לכבוד ר' ישראל אריה ליב ואז לכבוד י"ד אייר.

מקובל שפסח שני הוא גם יום ההילולא של רבי מאיר בעל הנס⁴. רבי מאיר בעל הנס הוא

ב עבודה זרה יח, א"ב.
ג ירושלמי כלאים פ"ט ה"ג.
ד איכה ד, כ.

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ש"ק פרשת בהר, י"ג אייר תשפ"ב (ח"א) – כפר חב"ד
א ראה לוח "דבר בעתו" ל"ד אייר, וש"נ.

עוד י – מתבקש להוסיף את ה"י, **רחל** ועוד י בגימטריא **אברהם** – ואז גם הדילוג של כל אות שניה הוא בשני הכיוונים, **רחלי** משתקפת בשני הכיוונים בכל אות שניה מההתחלה וגם מהסוף. מהי ה"רוח אלהים"? חז"ל אומרים "זו רוחו של מלך המשיח". לרחל אמנו יש מסירות נפש על משיח – היא מוכנה להקבר רחוק מיעקב אבינו בשביל להתפלל על הגולים^א ו"יש שכר לפעלתך"^ב, תפלתה פועלת את הגאולה. איפה עוד רמז שקושר את רחל ל"רוח אלהים"? "**ורוח אלהים**" בגימטריא **אשה**^ג – דווקא לאשה יש כח להביא את רוחו של משיח, הגאולה באה בזכות נשים צדקניות^ד.

הרמב"ם מונה יג עיקרי אמונה, אבל בכללות אפשר לומר שיש לעם ישראל שתי אמונות עיקריות – אמונה בה' ואמונה במשיח. האמונה בה' מתחילה מאברהם אבינו, "ראש כל המאמינים"^ה עליו נאמר "האמן בהוי"^ו, ואילו רחל היא האמונה במשיח (במרכבת האבות, אברהם-יצחק-יעקב-רחל, שתי האמונות הן תחלת המרכבה וסוף המרכבה).

אמנם משיח בן דוד בא מיהודה, שאינו מצאצאי רחל – מצאצאיה משיח בן יוסף – אבל היא האמונה במשיח. **אשה** עולה ג"פ **אמונה**, ממוצע כל אות, ו"ורוח אלהים" היינו האמונה במשיח. גם **אמונה**, גם **אשה** וגם **רחל**

של פסח שני הוא "אין אבוד"^ז, ורבי מאיר הוא שאומר "בין כך ובין כך קרויים בנים"^ח. אמנם קראנו בפרשה "עבדי הם", שקוראים לנו עבדים וזה למעליותא

– "עבדי הם' ולא עבדים לעבדים", בא למעט שאיננו עבדים לעבדים, אבל לא מוריד את השבח של בנים. לגבי מי רבי מאיר נקט ש"אין אבוד" ולא התייאש ממנו? הרבי שלו לשעבר, אלישע-אחה, מקברו עלה עשן. בסופו של דבר רבי מאיר הצליח

והוא נתקן, יצא מהגיהנם^ט. בכל אופן, מקובל בעם ישראל שפסח שני הוא ההילולא של רבי מאיר, אז גם אנחנו מקבלים את זה ונדבר עליו היום.

א. רחל – האמונה במשיח

"רוח אלהים" – רחל ורוחו של משיח
נתחיל מדבר על רחל, השם של הנכדה החדשה:

איפה הרמז הראשון של רחל בתורה? בפסוק "ורוח אלהים מרחפת על פני המים"^י. כתוב אצלנו באריכות^{יא} ש-**רחל** נוטריקון "**רוח אלהים**". חוץ מהנוטריקון, יש כאן דילוג פשוט – רחל מופיעה בכל אות שניה בביטוי "**ורוח אלהים**". [אז יש כאן גם את הכינוי **רחלי**...]. נכון שאם ממשיכים את הדילוג עוד אות אחת יש שם

ה לוח "היום יום" י"ד אייר, פסח שני.

ו קידושין לו, א. וראה עוד בארוכה – בהקשר של "אין אבוד" ופסח שני – בשיעור י"ג אייר תשע"ב.

ז חגיגה טו, ב.

ח בראשית א, ב.

ט ראה בסוף הספר **שערי אהבה ורצון**.

י בראשית רבה ב, ד; זהר ח"א קצב, ב.

יא ראה בראשית רבה פב, י; איכה רבה פתיחתא כד. ובכ"מ.

יב ירמיה לא, טו.

יג על האשה נאמר "ראה חיים עם אשה אשר אהבת" (קהלת ט, ט). **רחל** ועוד **חיים** עולה **אשה** (דהיינו, שאר האותיות של "**ורוח אלהים**", חוץ מ-**רחל**, עולות **חיים**; אם מוסיפים את ה"י האחרונה בדילוג ל-**רחל** – **רחלי**, **אברהם**, כ"ל בפנים – שאר האותיות עולות **חן**, סוד "אשת חן תתמך כבוד"). **אשה** עולה **חי** פעמים **טוב** – סוד "מצא אשה מצא טוב" (משלי יח, כב) – והיא מתחלקת כאן ל-**יד** פעמים **טוב** (**רחל**) ו-**ד** פעמים **טוב** (**חיים**)).

יד ע"פ סוטה יא, ב; במדבר רבה ג, ו. וראה גם ילקוט יחזקאל רמז שנ"ד.

טו שמות רבה כג, ה (ע"פ שה"ש ד, ח).

טז בראשית טו, ו.

ה־ם הסתומה¹³. בכל אופן, בתוך היחידה הכללית יש נפש־רוח־נשמה־חיה־יחידה, חמש העליות בפסוק הזה. הכל מתחיל מ"ישכיל" – להיות 'משכיל' בחסידות, כמו רבי אייזיק מהומיל, אבל זו רק ההתחלה. אחר כך יש "ירום", אחר כך "ונשא", "וגבה" ובסוף עוד עליה של "מאד".

והנה, כל הפסוק – "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד" – הוא בגימטריא חמש פעמים **רחל** (1190). כלומר, **רחל**

היא הממוצע של כל עליות המשיח. עד כאן אמרנו משהו לכבוד רחל.

ב. אמונה ומדע

היום היארצייט של הרה"ח ר' ישראל אריה ליב ע"ה, אח של הרבי. אני לא יודע כל כך הרבה על החיים שלו, אבל מפורסם שהוא היה איש מדע רציני יחד עם היותו מאמין וירא שמים. הצירוף הזה לא היה כל כך מקובל. היום, בזכותו ובזכות עוד רבים, התופעה הזו יותר רווחת – אנשים מאמינים ויראי שמים שהם גם מדענים רציניים.

אני יודע שהוא היה גם ירא שמים וגם מדען, היו לו חידושים במדע והרבי מאד העריך את העבודה שלו ורצה שהיא תתפרסם, אבל איני מכיר שהוא עסק בחיבור של תורה ומדע. אצל הרבי יש גם כמה דוגמאות של תורה ומדע, בעיקר ברשימות מלפני הנשיאות¹⁴ – שהוא לוקח כלל מדעי ומסביר את המשמעות הפנימית שלו לפי תורה. מבחינתנו אלה כבר 'כללים' שאפשר ללמוד מהם על הדרך של תורה ומדע. אנחנו אוהבים לדבר על תורה ומדע, אבל כעת נגיד איזו הבחנה בענין שאיני יודע אם

היום היארצייט של הרה"ח ר' ישראל אריה ליב ע"ה, אח של הרבי. מפורסם שהוא היה איש מדע רציני יחד עם היותו מאמין וירא שמים

– הכל כפולות של **טוב** ("טוב לגנוז"¹⁵ שנגנוז ביסוד הנוקבא או ביסוד אמא). על רחל כתוב שהיא היתה "יפת תאר ויפת מראה"¹⁶. היפי של האשה מושך, ואצל רחל – האשה בקדושה – היפי הזה הוא האמונה במשיח. האמונה במשיח היא דבר מושך. האמונה במשיח היא רחל שיש בתוך כל אחד מאתנו.

הפסוק הוא "ורוח אלהים מרחפת על פני המים". מה הם המים כאן? הרבה פעמים כתוב

ש"אין מים אלא תורה"¹⁷, אבל כאן המדרש אומר¹⁸ שהמים הם תשובה וגם שהמים הם תפלה, "שפכי כמים לבך"¹⁹. התפלה כאן היא הרצון במשיח – "רוח" הוא גם במובן של רצון – וזו תפלה שהיא גופא תשובה, התשובה שמביאה את הגאולה²⁰.

חמש עליות המשיח

יש עוד רמז מובהק של רחל שקשור למשיח. על המשיח כתוב "הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד"²¹. הפסוק מונה חמש עליות של המשיח, שהן עצמן נרנח"י של המשיח.

המשיח הוא היחידה הכללית²², סוד ה־ם של הצלם – לכן במשיח כתוב "לסרבה המשרה ולשלום אין קץ"²³, עם ם סתומה באמצע מילה. תיכף בע"ה נראה מה כתוב בתיקוני זהר על

יז זהר ח"א מנו, א.

יח בראשית כט, יז.

יט ב"ק יז, א; זהר ח"ב ס, א. ובכ"מ.

כ בראשית רבה ב, ד.

כא איכה ב, יט.

כב ראה יומא פו, ב.

כג ישעיה נב, יג. וראה ע"ח ש"ג פ"ב; חסדי דוד הנאמנים ח"ד עמ' 110. ובכ"מ.

כד ע"ח ש"ג פ"ב. ראה ספר הליקוטים משפטים פכ"א; סוד ה' ליראיו, תפלה קודם הלמוד פ"ו הערה ל.

כה ישעיה טו, ו.

כו בחלקו השני של השיעור – נדפס לקמן.

כז ראה רשימות חוברת ג.

כדי להגיע לחיבור – לסיפור אהבה בין התורה והמדע².

[מה ישכנע את אנשי האמונה והמדע בחיבור של תורה ומדע?] משהו מוצלח... השפה של המדע היא המתמטיקה, ולכן זה המקום הראשון בו מתאים לעשות את החיבור הזה, כמו שאנחנו אוהבים. שם גם הכי קל, כי כמו שהמתמטיקה היא השפה של המדע גם את כל התורה אפשר לתרגם למספרים.

עד כאן עוד רעיון, לכבוד בעל היארצייט, רבי ישראל אריה לייב ע"ה.

רבי מאיר – מקור חיבור התורה והמדע

כעת נעבור לבעל ההילולא, רבי מאיר בעל הנס. בהמשך למה שדברנו, מתאים לומר שרבי מאיר הוא המקור של חיבור התורה והמדע. למה? מי היה אבא של רבי מאיר? לא יודעים, כי רבי מאיר הוא גר. הרבי שלו, רבי עקיבא, הוא בן גרים – הוא עקיבא בן יוסף, שאביו היה גר, אבל רבי מאיר הוא בעצמו גר³. לגבי שמעיה ואבטליון יש דעות⁴. מי עוד גרים? יש אונקלוס הגר ועקילס הגר.

מי שמתרגם את התורה גם לשפה של האומות הוא גר, כאן רבי מאיר מביא את המדע להתחבר עם התורה. הוא גר שבא עם מטען, חכמת רומי וגם חכמת יון. כמו שהזכרנו, רבי מאיר סובר ש"אין אבוד" ביחס לאלישע – אחר ומנסה לתקן אותו (והוא בעצמו גם נקרא "אחרים"⁵) – עליו כתוב שהיו נושרים ספרי

דברנו עליה בעבר: יש אנשים מאמינים שעוסקים במדע, שאין אצלם סתירה בין הדברים, אבל גם אין אצלם חיבור של תורה ומדע – הם גם מאמינים וגם מדענים, המדע לא פוגע באמונה השלמה והאמונה לא פוגעת בכך שהמדע רציני, אבל הם לא מדברים על חיבור בין התחומים.

אדרבא, לפעמים אנשים כאלה הכי מתנגדים ליומרה לחבר תורה ומדע – זה נשמע להם משחק לא רציני.

בימים שלמדנו בויצמן היו יהודים יראי שמים שממש התקוממו. מבחינתם, יהודי מאמין שהוא גם מדען רציני זהו קידוש השם – והם צודקים – אבל היומרה לחבר תורה ומדע עושה חילול השם, היא נראית כמו משחק.

מה הגימטריא של אמונה ועוד מדע? מספר מאד חשוב – ריו, שהוא בגימטריא

יראה (גבורה). המניע של חיבור האמונה והמדע הוא יראת שמים – אדם מאמין ששומר, מתוך יראה, שהמדע לא יפגע בכי הוא זה באמונה שלו. [מתאים גם לשם של אח של הרבי, אריה אותיות יראה...]. אם המניע של אמונה ומדע הוא יראה, מהו המניע של חיבור תורה ומדע? אהבה. מי שרוצה לעשות יחוד בין שני תחומים, בוודאי כשהם נדמים הפוכים, פועל מתוך מניע של אהבה. החיבור של אמונה ומדע הוא הבסיס, ההבנה שאין סתירה בין מדע רציני לבין התורה, אבל על גבי הבסיס של היראה צריך גם אהבה

בימים שלמדנו
בויצמן היו
יהודים יראי
שמים שממש
התקוממו.
מבחינתם, יהודי
מאמין שהוא
גם מדען רציני
זהו קידוש השם
– והם צודקים
– אבל היומרה
לחבר תורה
ומדע עושה
חילול השם,
היא נראית כמו
משחק

כח וראה עוד בהרחבה 2 לספר איחוד התורה והמדע. כט כן כתב בעץ הדעת טוב לפרשת נצבים בשם הרמב"ם, אך בהקדמת הרמב"ם כתב שהיה "בן גר הצדק" (ויטורו בגיטין נ, א וסנהדרין צו, ב), וראה גם (בדרך אגב, בפריסת טענות חכם נוצרי שהוא משיג על כללות דבריו) אברבנאל לישעיהו לה (בביאור השאלה השישית).

ל ראה גיטין נ, ב. בהקדמת משנה תורה להרמב"ם ד"ה "כל המצוות" ובפיה"ת עדיות פ"א מ"ג ופ"ה מ"ו. דרך חיים (למהר"ל) על אבות פ"א סומ"י ובתו"ט אבות פ"א מ"י.

לא ראה הוריות יג, ב.

העולם (אם הוא גדול מדי) או כדי שלא תהיה יניקת החיצונים (אם הוא לא מספיק גדול)¹. כמו שאדם הראשון צריך "כתנות עור"² (ואצל רבי מאיר כתוב "כתנות אור", כנ"ל). רבי יהודה הנשיא הוא מתלמידי רבי מאיר, והוא אומר שעדיף מחבריו מפני שראה את רבי מאיר מאחוריו, ואם היה רואה אותו מפניו היה עדיף יותר³. גם זו סוגיא גדולה בארז"ל, מה פירוש שראה אותו מאחוריו – הוא מסביר⁴ שהוא

מבחינת קשר של תפילין, סוד האחור שראה משה רבינו⁵.

הזכרנו שרבי מאיר רמוז בראשי התיבות של

הביטוי "רוח אפינו משיח הוי".

על מי הפסוק מדבר? יאשיהו המלך, זו קינה שמקונן עליו ירמיהו⁶. יאשיהו הוא ממלכי בית דוד – זהו סוד של מאיר כמשיח בן דוד. יש לו גם רמז של משיח בן יוסף – מאיר רמוז בראשי תיבות "משם רועה אבן ישראל"⁷ שכתוב בברכת יוסף.

אם כן, רבי מאיר – שאמר על עצמו שהוא משיח, כנ"ל – כולל גם את משיח בן יוסף וגם את משיח בן דוד, גם מרחל וגם מלאה. אבל

מ בראשית ג, כא. "כתנות עור" עולה 1152, הרבוע הכפול של 24 (כך שמוצע כל תבה 24 ברבוע, יחוד יסוד מלכות וכן יחוד אמונה דעת, כנדוע), וביחד עם כתנות אור ע"ה עולה 2236, כך שמוצע כל ביטוי הוא 1118 (הקדוש ברוך הוא ועוד רבי מאיר, על דרך הידוע שהקדוש ברוך הוא ועוד משה עולה 1000, סוד אלף אורות שמשה קבל במ"ת).

מא בראשית ג, כא.

מב עירובין יג, ב.

מג ראה לקוטי הש"ס על אתר (לעירובין), ובע"ח שער הכללים פי"ב (ובכ"מ).

מד ראה שמות לג, כג.

מה ע"פ תענית כב, ב. ראה תרגום ורש"י לאיכה ד, כ, ובמצודות לדה"ב לה, כה.

מו בראשית מט, כד. ראה קהלת יעקב ערך 'מאיר'.

כתוב שחבריו של רבי מאיר לא עמדו על סוף דעתו – לא הבינו איך הוא יכול לקרב את אלישע־אחר ומה הוא רוצה לתקן אצלו

מינות מחיקו, הוא עסק בחכמה יונית. רבי מאיר מתעסק עם האפיקורסים, מקרב אותם ורואה מה אפשר לתקן בהם. מי עוד אהב להתעסק עם אפיקורסים? רבי נחמן מברסלב והרבי ר' בונים מפרשיסחא.

כתוב שחבריו של רבי מאיר לא עמדו על סוף דעתו⁸ – לא הבינו איך הוא יכול לקרב את אלישע־אחר ומה הוא רוצה לתקן אצלו. כמה שוה אלישע־אחר? כתו, שעולה גם סוף דעת.

כשמחברים לזה את רבי מאיר (שעולה תבונה) מקבלים "כתנות אור", כפי שהיה כתוב בספר התורה של רבי מאיר⁹!

רבי מאיר הוא אחד מחמשת תלמידי רבי עקיבא אחרי פטירת כד אלף תלמידיו¹⁰. יש מחלוקת מי הגדול שבהם – בדרך כלל אומרים שרבי שמעון בר יוחאי¹¹, אבל לפעמים אומרים שרבי מאיר¹².

במקום אחד הארז"ל מסביר¹³ שרבי עקיבא הוא סוד העקב של אדם הראשון. כתוב שתפוח עקבו של אדם הראשון היה מכהה לגלגל חמה¹⁴, והארז"ל אומר שרבי מאיר הגדול בחמשת תלמידי רבי עקיבא הוא סוד התפוח בעקבו של אדם הראשון, ורבי יוחנן הסנדלר הוא הקטן שבהם והוא בסוד הסנדל שמלביש את העקב.

[מהו גלגל חמה? כנראה חכמת אומות העולם שמונים לחמה¹⁵.] [למה צריך את הסנדל? אור גדול צריך לבוש – או כדי שלא ישרוף את

לב עירובין יג, ב.

לג בראשית רבה כ, יב.

לד יבמות סב, ב.

לה ראה גם שיעור י"ג אייר ס"ז וברביבי שיעורים.

לו ראה בפירוש בנסמן בהערה הבאה.

לז ראה שער מאמרי רז"ל לשבת קכח, ב.

לח תנחומא אחרי מות ב ועוד.

לט סוכה כט, א ובכ"מ.

חוקה" עולות "בראשית" – כל העולם נברא בשביל רבי מאיר...

גלגולי רבי מאיר

עד כאן דברנו על דברי האריז"ל שמופיעים אצל רבי חיים ויטאל, אבל יש גם רבי ישראל סרוג. הגלגולים שהוא מסר בשם האריז"ל מופיעים אצל הרמ"ע מפאנו, והוא כותב¹¹ על השרש של רבי מאיר. הוא אומר שרבי מאיר הוא גלגול של נירון קיסר, שיש אומרים שהוא עצמו התגייר, ורבי מאיר היה מצאצאי¹². נירון קיסר עצמו, כך הוא אומר, הוא הגלגול של שמלה ממשרקה, ממלכי אדום שמתו. כתוב ששמלה היה מלך אכזרי מאד, הוא נקרא "שמלה ממשרקה" משום שכל מי שהיה רואה את מעשיו היה שורק על האכזריות שלו. גם נירון היה מלך אכזרי מאד.

מיהו המלך שמלה במלכי התהו? הוא המלך החמישי – הראשון הוא בלע בן בעור, השני יובב בן זרח, השלישי חשם, הרביעי הדד בן בדה, החמישי שמלה ממשרקה.

אחריו יש את שאול מרחובות הנהר ואת בעל חנון בן עכבור.

אחד כך כבר בא המלך הדר ואשתו מהיטבאל. מיהו המלך שמלה בספירות? [נצח והוד]. יש שתי שמועות באריז"ל, בדרך כלל אומרים¹³ שבלע בן בעור הוא דעת ואז המלך החמישי הוא נו"ה, סוד הכליות, אבל לפעמים מקבילים אותם מחסד עד מלכות – זו אחת הכוונות באריז"ל לספירת העומר¹⁴ – ואז מה יוצא? [שפסח שני הוא בלע שבשמלה]. נכון, ו-לג בעומר יוצא שמלה שבשמלה – היום לתקן את שמלה ממשרקה,

נד ראה גלגולי נשמות (לרמ"ע) אות נ ס"ד (וכן בספר עשרה מאמרות מאמר חקור דין ח"ה פ"י).

נה גיטין נ, א.

נו ראה ע"ח שער הכללים פ"א; שם ש"ח פ"ד (מ"ת); שער ההקדמות כג, א ובכ"מ.

נז פרי עץ חיים שער ספירת העומר פ"ו; שער הכוונות, דרוש ה' בענין ספירת העומר (דרושי הפסח דרוש י"א).

באריז"ל¹⁵ הרמז העיקרי שלו הוא אהה, שייך להיותו גר. בפרשת נצבים, בהמשך לתוכחה של פרשת כי תבוא, כתוב "ואמר הדור האחרון בניכם אשר יקומו מאחריכם והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה וגו"¹⁶.

רבי מאיר רמוז בראשי התיבות של "אשר יבא מארץ רחוקה"¹⁷ – מתאים לגר צדק, "והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה".

כמה שוה "והנכרי"? ארץ, ג"פ מהיטבאל (זמן, יחוד מה-בן). יש כאן רמז יפהפה, ש"אשר יבא מארץ רחוקה" עולה ד"פ ארץ, "והנכרי" – כלומר, זהו ממוצע כל מלה, והנכרי-והנכרי-והנכרי-והנכרי¹⁸. שרש נכר הוא גם השרש של הכרה, כמו שרואים אצל רות שאמרה "מדוע מצאתי חן בעיניך להכירני [להתחתן איתי]¹⁹ ואנכי נכריה"²⁰, לשון נופל על לשון. חוץ מראשי התיבות, שאר האותיות ב"אשר יבא מארץ

מז ראה בספר עץ הדעת טוב לפרשת נצבים.

מח דברים כט, כא. "ואמר הדור האחרון... והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה" משלימים ל-2187, 3 בחזקת 7 וכו'. כל הפסוק עולה 6122 – והנכרי ועוד טוב פעמים גשם (7 בחזקת 3 וכו'). כשמצרפים לפסוק את ברכת כהנים (2718) עולה הכל 13 פעמים רבי מאיר בעל הנס.

מט "אשר יבא מארץ רחוקה" במילוי – אלף שין ריש יוד בית אלף ממ אלף ריש צדיק ריש חית ואו קוף הא – עולה 26,3562 פעמים 137, סוד יחוד התורה (26, תורת הוי) והמדע (137, המספר החשוב במדע, שהוא גם שלישי שמו של אלישע, רבו של רבי מאיר; מדע ועוד 137 עולה מאיר).

נ רק "הדור האחרון" עולה ה"פ מהיטבאל, ועם "והנכרי" [ג"פ מהיטבאל] אשר יבא מארץ רחוקה [יב"פ מהיטבאל] (סה"כ 1455, יה פעמים מהיטבאל אצילות בריאה-יצירה-עשיה, "ויקרא אל משה וידבר הוי אליו מאהל מועד לאמר" (וכו) עולה כ פעמים 97, 1940, י פעמים צדק (הביטוי של יחוד-אתתאה, "ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד" עולה יד פעמים מהיטבאל, וביחד בוכו, טוב טוב פעמים מהיטבאל, ודוק).

נא רבי מאיר (העולה תבונה – עליו נאמר "מים עמקים עצה בלב איש ואיש תבונה ידלנה" – הבל יחידה פעמים בטול) ועוד "והנכרי" עולה 754 – יג (חן במ"ק, אחד-אהבה) פעמים חן כט (היום בספירת העומר בו חל פסח שני, הילולת רבי מאיר) פעמים הוי, העולה גם "והנכרי" במילוי – וו הא נון כף ריש יוד – כלומר, חלק המילוי של "והנכרי" עולה רבי מאיר!

נב ראה רות רבה ה, ב ובכ"מ.

נג רות ב, י.

[רבי מאיר אומר ש"מניח אני כל אמנות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה"^{נט}, כי אצלו כל המדע כלול בתורה – חולין על טהרת הקדש...] נכון.

הוא גם ההפרש בין 23 ברבוע ל-37 ברבוע – העליה מ'חיה ל'יחידה, מ'חדוה ל'בכיה וכו' – תופעה הקיימת גם במספר 120, שביעית של 840, ביחס לריבועי 7, 13 ו-17, כאשר 7 ברבוע ועוד 120 עולה 13 ברבוע ו-13 ברבוע ועוד 120 עולה 17 ברבוע, ודוק היטב).
נט קידושין פ"ד מ"ד.

שמתגלגל בנירון קיסר שמתגלגל ברבי מאיר. כשמחברים אותם – **שמלה ממשרקה נירון קיסר רבי מאיר** – מקבלים שלמות של 47 **(בטול) ברבועי**^{נח}.

נח בחלקו השני של השיעור (נדפס לקמן), נלמד תיקון **כח** בתיקוני הזהר לרגל יום ה'כח של הספירה. תיקון **כט** – השייך ליום ה'כט של הספירה, פסח שני, הילולת רבי מאיר – פותח בהקבלת חסדי גבורה תפארת לאהבה יראה תורה. והנה, כאשר מצרפים **חסד גבורה תפארת** (37, 1369) ברבוע) עם **אהבה יראה תורה** (840, שעה עולה 20 ברבוע וגם 21 בהשראה) מקבלים אותו מספר – 47 ברבוע (840

הלומד על מנת לעשות | צידה לדרך

- ◆ רחל היא האם-טיפוס של הנשים הצדקניות בזכותן תבוא הגאולה.
- ◆ עיקרי האמונה מסתכמים בשנים עיקריים – האמונה בה' והאמונה במשיח.
- ◆ יפיה המושך של רחל הוא האמונה במשיח.
- ◆ האמונה במשיח של כל יהודי היא בחינת רחל שבתוכו.
- ◆ עליות המשיח מתחילות מ"ישכיל" – להיות 'משכיל' בחסידות.
- ◆ אנשי אמונה ומדע פועלים מתוך יראה – יראת שמים אמתית שלא נותנת למדע לפגום באמונה.
- ◆ אנשי אמונה ומדע חוששים לעתים מהיומרה לחבר תורה ומדע.
- ◆ חיבור תורה ומדע נובע מתוך אהבה – הרצון לעשות יחודים בין הפכים.
- ◆ רבי מאיר גר הצדק מביא מטען של חכמה חיצונית ומתאמץ לחברו עם התורה.
- ◆ רבי מאיר מאמין ש"אין אבוד" ועוסק גם בתיקון האפיקורסים.
- ◆ יש ברבי **מאיר** ניצוץ משיח בן יוסף ("משם רעה אבן ישראל") וניצוץ משיח בן דוד ("דוח אפינו משיח הוי'") אך הסוד העיקרי שלו הוא גר-הצדק – "והנכרי אשר יבא מארץ רחוקה".
- ◆ רבי מאיר מתקן את נירון קיסר שהוא גלגול מלך התהו החמישי – שמלה ממשרקה.

שיעור

תיקוני זהר כח

אוצר של יראת שמים

קיצור מהלך השיעור

בחלקה השני של ההתוועדות בשבת האחרונה, שחלה ביום ה-כח לספירת העומר, לימד הרב את תיקון כח בתיקוני הזהר. זהו תיקון קצר העוסק בעיקרו ביראת ה' – מתחיל ביחס בין יראת ה', ברית מילה ושמירת שבת וממשיך לעסוק ב"אוצר" בו יש לחתום את היין המשומר של התורה – כשהרב לימד את תיקוני הזהר בפנים, באר והוסיף הערות חשובות.

לתיקון המקביל – לכן קשרנו בין לג בעומר לתיקון לג. לפי זה כנראה יש קשר בין היום, כח בעומה, לבין תיקון כח. אנחנו ביום ה-כח בספירת העומר - בע"ה נלמד כעת את תיקון כח בתיקוני הזהר, תיקון לא ארוך:

שלוש מצוות ב"בראשית"

כל תיקוני הזהר הם על המלה "בראשית", וכאן הוא אומר שהיא כוללת שלש מצוות: **בְּרֵאשִׁית בְּיַהּ תִּלַּת פְּקוּדֵי, חַד יִרְאֵת יְהוָה, כְּגוֹנָא דָא בְּרֵאשִׁית יְרֵאָה בְּשִׁית וְהָא אוֹקְמוּהוּ, תְּנִינָא בְּרִית כְּגוֹנָא דָא בְּרֵאשִׁית בְּרִית אִישׁ, תְּלִיתָאָה שְׂבַת כְּגוֹנָא דָא שְׂבַת יְרֵאָה.** המפרשים כאן מסבירים^ג שיראת ה' שייכת למלכות, שנקראת הרבה פעמים יראה^ד, וברית

השראת תיקוני הזהר

בשבוע הבא יהיה ל"ג בעומר. בנפלאות היה שיעור מאשתקד ב-לג בעומה, שלמדנו תיקון לג בתיקוני זהר – זה עשה לי מחשבות ש'חבל' על תיקוני הזהר וכדאי ללמוד מהם יותר. כתוב^א שהרבה צדיקים קבלו את ההשראה שלהם מתיקוני הזהר – מספר הזהר בכלל ומתיקוני הזהר בפרט. בעם ישראל מקובל ללמוד תיקוני זהר בחדש אלול^ב, אבל הסברנו שנה שעברה שיש שייכות מיוחדת בין תיקוני הזהר לימי הספירה, ואמרנו שאף שאי אפשר לכוון שבעים תיקונים כנגד חמישים ימי הספירה, אבל יש קשר בין היום

נרשם (מהזכרון) ע"י איתיאל גלעדי. לא מוגה. ש"ק פרשת בהר, י"ג אייר תשפ"ב – כפר חב"ד
א ראה שיחות הר"ן אות קכח (ושם אות רפה) וחיי מוהר"ן אות שנט.

ב ראה בהקדמה (הא) לספר כסא מלך (ובתו"מ חל"ד עמ' 302 ואילך).

ג ראה מתוק מדבש במקומו (וש"נ).
ד ראה עץ חיים של"ח (לאה ורחל) פ"ג.

שלשה פסוקים של יראה. [בסדר שמוליד יראה]. נכון, הסדר כאן הוא בינה־דעת־חכמה, הוי, צירוף המוחין שמוליד בלב את מדת הגבורה־היראה^ט.

"מעין חתום"

כאן הוא ממשיך שהאוצר הוא הבינה שבתוכו נמצאת החכמה,

"נקודה בהיכליה" בלשון הזהר:

וּבְדַאי מָאן דְּלִית בֵּיה דְּחִילו דְּאִיהוּ אוֹצָר, לִית תַּמָּן חֲכָמָה, אוֹצָרָא דְּהַאי חֲכָמָה אִיהוּ ב', וּבְתַקוּנָא אַחְרָא בְּרֵאשִׁית ב' רֵאשִׁית, נְקוּדָה בְּהִכְלִיָּה, עֲלִיָּה אַתְמָר (ש"ש ד, יב) גֵּן נְעוּל אַחוּתִי כְּלָה גַל נְעוּל מְעֵין חֲתוּם, גֵּן אִיהוּ אוֹרֵייתָא דְּבִכְתָּב, דְּאִיהוּ גֵּן סְדָרִים דְּאוֹרֵייתָא, גַּל אִיהוּ אוֹרֵייתָא דְּבַעַל פָּה, וְתַרְוַיהוּ ב' מְבַרְאשִׁית, מְעֵין חֲתוּם דָּא רֵאשִׁית נְקוּדָה בְּהִכְלִיָּה.

המפרשים כאן מסבירים שה"גן" הוא ז"א, ה"גל" המלכות ו"מעין חתום" היינו הבינה שבתוכה חתומה החכמה. אפשר גם להסביר שה"גן" הוא המלכות, כמו בפסוק "ונהר יצא מעדן להשקות את הגן"^ט, ה"גל" הוא יסוד אמא שבתוכו ה"מעין חתום", החכמה, יסוד אבא.

וּבְמֵאִי אִיהוּ חֲתוּם, בְּאוֹת ו', וְאַתְעֵבִידֵת ב' עִם חֲתִימוֹ דו' ס, מֵה דִּהְהוּ ב' אַתְעֵבִידֵת ס,

איך אפשר לומר שה"ב של בראשית, בתוכה החכמה־ה"ראשית" (ה"מעין"), היא אוצר "חתום"? היא הרי פתוחה מרוח אחת. לכן צריך לחתום אותה – כתוב כאן שהחתימה היא בתוספת ו, שחותמת את הרוח הצפונית^י והופכת את ה"ב ל"ס סתומה (האות של המשיית, היחידה הכללית, ה"ס של הצלם, בסוד "לסרבה

הסדר כאן הוא בינה־דעת־חכמה, הוי, צירוף המוחין שמוליד בלב את מדת הגבורה־ היראה

מילה שייכת ליסוד. הם לא אומרים בפירוש מהי שבת, אבל לפי ההסבר שלהם שבת היא הג"ר – שלש העליות של שבת כנגד כח"ב. כתוב בפירוש בדא"ח^י שמה ששבת "מקדשא וקיימא"^י היינו בינה, מוחין דאמא; מה שישראל מוסיפים על ידי הקידוש, מצות "זכור את

יום השבת לקדשו"^י, היינו חכמה, מוחין דאבא; והעליה השלישית, בזמן רעוא דרעוין, היא כבר עליה לכתה. היה אפשר להסביר גם הפוך, מלמעלה למטה, שהיראה היא גבורה (או חכמה, יראת הרוממות, ירא־בשת), ברית מילה היא יסוד ושבת, היום השביעי, היא המלכות – אבל ככה כותבים כאן המפרשים.

בכל אופן, בשבילנו יש כאן ממש יסוד עיקרי לבעל שם טוב – סדר המצוות הוא בפשטות הכנעה־הבדלה־המתקה^י: הכי פשוט הוא ברית מילה – שייך להבדלה, "מל" לשון ברית מילה. לפני כן כתובה היראה, שהיא בפשטות הכנעה. אחר כך מגיעים לשבת, עם כל הענג־שבת, שהיא המתקה.

חב"ד ביראה

פְּקוּדָא קְדָמָא יְרֵאת יְהוָה, עֲלִיָּה אַתְמָר (ישעיה לג ו) יְרֵאת יְהוָה הִיא אוֹצָרו,

האוצר הוא הבינה, כמו שאומרים כאן מפרשים וכפי שעוד יוסבר.

וְעוֹד אַתְמָר בָּה (משלי א, ז) יְרֵאת יְהוָה רֵאשִׁית דְּעֵת,

הפסוק השני קושר את יראת ה' לספירת הדעת.

רֵאשִׁית חֲכָמָה יְרֵאת יְהוָה (תהלים קיא, י), והפסוק השלישי קושר את יראת ה' לחכמה.

ט ראה בכוננות הלולב לאריז"ל ובכוננות המקוה לבעש"ט (וכן ראה בספר יצירה פ"א מ"ג בגרסת האריז"ל).

י המתוק מדבש בשם הכסא מלך, אור ישראל ועוד.

יא בראשית ב. י. ראה זהר ח"א כו, א; ח"ג רמז, א.

יב מגלה עמוקות רנ"ב אופנים אופן קסו. ראה אותיות לשון הקדש אות ב.

ה ראה סה"מ תרפ"ט עמ' 81. ובכ"מ.

ו ביצה י, א.

ז שמות כ. ז. ראה פסחים קו, א. ובכ"מ.

ח ראה כש"ט (קה"ת) אות כח.

המשרה"). הפיכת ה־ב של בראשית ל־ם סתומה היא סוד "ודברת בם"^{יג}.

היין שבקנקן

הסוד של החותם שייך לשמירת יין – שעל פי הלכה צריך להיות "חותם בתוך חותם"^{יד} – שלא יהיה חלילה יין נסך:

יין סתום וְחָתוּם, יִינָא דְאֻרְיִיתָא סְתִים וְחָתִים
דְּלֵא יַעוּל נּוּכְרָאָה תַמּוֹ, וְדָא יִין הַמְשֻׁמֵר בְּעֵנְבֵי
מְשֻׁשֶׁת יְמֵי בְרָאשִׁית, וְלֹא לְמַגְנָא תְקִינוּ מְאִרִי
מְתַנִּיתִין, חֲתִימַת יִין
דְּלֵא יִתְנַסֵּךְ וְיִתְעַרֵב
בְּסִטְרָא אַחְרָא, וְעַל
הַאי יִין אֲתַמֵּר (תהלים
קמז, יב) לֹא עֲשֵׂה כֵן
לְכָל גּוֹי וּמְשַׁפְּטִים בְּל
יִדְעוּם, כִּי יִין וְדָא יִין
כֵּן עוֹלָה יִין שְׁעוֹלָה
70 –] שְׁבָעִין אֲנָפִין
דְּאֻרְיִיתָא, וְעַלֵּיהּ
אֲתַמֵּר (שם כה, יד)
סוד יהו"ה לִירִיאָיו

יתכן שיש

תלמיד צעיר
שיש בו חכמה
גדולה ועתיקה
ולעומתו יתכן
מישהו מבוגר
שאינ בו כלל
תורה

[גם סוד עולה 70].

מכאן הוא יתחיל לדבר על הקנקן, בו שומרים את היין. בפרקי אבות יש מאמר על יין וקנקן – של מי? רבי מאיר, שדברנו עליו קודם. הוא אומר "אל תסתכל בקנקן אלא במה שיש בו – יש קנקן חדש מלא ישן ויש קנקן ישן שאפילו חדש אין בו"^{טו}. כלומר, יתכן שיש תלמיד צעיר שיש בו חכמה גדולה ועתיקה ולעומתו יתכן מישהו מבוגר שאין בו כלל תורה. בהמשך הדברים כאן הקנקן הוא משל ללב או משל לאשה, כפי שנראה. [ללב, בצורה של הלב היהודי – שתי אותיות ל זו מול זו^{טז} – יש צורה של קנקן...] יפה.

בדרך כלל איפה היין נמצא? בתוך הכוס. מה יותר גדול, כוס או קנקן? קנקן הוא בקבוק – גם מלה מעניינת, שרש כפול (בק-בק), כמו קנקן (קן-קן) – ומהקנקן מוזגים לכוס. מה יותר מקנקן? חבית. ואיפה החבית נמצאת? מי שנמצא בהספק המשניות שאנחנו לומדים, במסכת פסחים, אמור לדעת... [במרתף].^{יז} יפה. אם כן, יש כאן יין-כוס-קנקן-חבית-מרתף. יין-כוס-קנקן-חבית הם כנראה איזה ייה-זיה, שלמות האצילות, והמרתף הוא כנראה העולמות התחתונים ב"ע.

קנקן הלב

קודם כל, מוסבר כאן שהקנקן של היין הוא הלב (מתאים לפסוק "יין ישמח ללב אנוש"^{יח}):
קִנְקָן דְּהַאי יִין דָּא לְבָא דְּבֵר נֵשׁ,
במאמר של רבי מאיר מובן שקנקן חדש הוא פחות טוב מקנקן ישן, אלא שאין להסתכל בקנקן, אך כאן ההסבר הוא הפוך:
אִם הוּא קִנְקָנָא חֲדָתָא וְאֲתַנְסַף כִּיּוֹן נִסְף דְּאִיהּ
יִצְרָא בִישָׂא, צְרִיף תְּלַתָּא זְמַנִּין הֲדַחָה, וְהֵן כָּל אֱלֵה
יִפְעַל אִ"ל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר (איוב לג, כט).

בדרך כלל דורשים^{יט} את הפסוק הזה על גלגולים, אבל כאן מסבירים^כ שמדובר על שלשה ענינים בתשובה – מה שכתוב במחזור על "ותשובה ותפלה וצדקה מעבירין את רוע הגזרה", צום-קול-ממון. אפשר לקשר את זה גם לשלש המדרגות של תשובה שמוזכרות בלקוטי תורה פרשת בלק^{כא}.

וְלֹא לְמַגְנָא תְקִינוּ בְּכּוּס דְּבִרְכָה אוֹף הֲכִי
הֲדַחָה וְשְׁטִיפָה, הֲדַחָה מְפַנְנִים שְׁטִיפָה מְבַחוּץ,
לְמַהּוֹי תּוֹכּוּ כְּבָרוּ, וְרָזָא דְּמִלָּה וְטַהֲרוּ וְקִדְשׁוּ (ויקרא
טז, יט),

כאן יוצא ש"וטהרו" היינו "הדחה מבפנים"

יג ראה פסחים ח, ב.

יד תהלים קד, טו.

יט ראה תקו"ז תקון ו ובכ"מ.

כ ראה בכסא מלך, בבאר לחי ראי ובבניהו על אתר.

כא לקו"ת בלק עג, ב.

יג דברים ו, ז.

יד עבודה זרה כט, ב.

טו אבות פ"ד מ"כ.

טז אמרי שפר ח"ג עוד בענין זה, ראה ספר אותיות לשון הקדש בביאור צורת האות ל (עמ' רד"רה).

בטבעו^כ. ידוע ששלשת ה'שחקנים' בסיפור בגן עדן, אדם-חוה-נחש, הם בסוד מח-לב-כבד^{כד}. ראשי התיבות של מח-לב-כבד הם **מלך**^{כה} – סדר השליטה הנכון הוא "מח שליט על הלב"^{כט}, שבעצמו צריך להיות למעלה מהכבד, ולא להתפתות אחר עצתו, עצת הנחש. כך נשמרת האשה מקללת "כוס התרעלה". אכן, יש גם בחינה פנימית ועצמית יותר, בה "פנימיות הלב שליט על המח"^ל, בסוד "אשת חיל עטרת בעלה"^{לא} המתקיים באשה שהיא "כוס דברכה" אמיתית. בפנימיות הלב דווקא נמצא היין המשומר הפנימי ביותר, כפי שמסביר הרבי הרש"ב שהיחידה שבנפש, "יחידה ליחדך"^{לב}, שורה דווקא בפנימיות הלב^{לז}.

ורמו: הממוצע בין **לב** (32) ל-**אשה** (306) הוא **אהבה-אחד** ברבוע (169). כאשר כותבים במילוי – **למד בית אלף שין הא** (963), אחד במילוי – **אלף חית דלת** – עולה הכל "**וירא אלהים את האור כי טוב**"^{לד}, עליו דרשו רז"ל "כי טוב' לגנוז"^{לה}, סוד אור הגנוז, בחינת היין המשומר הגנוז והחתום בקנקן של פנימיות הלב-האשה.

עד כאן שיעור בהשראת הנפלאות של השבוע. שיהיה פסח שני שמח ול"ג בעומר שמח.

כו תניא פמ"ט.

כז ראה זהר ח"ג רכד, א (ובספר **גוף נפש ונשמה** פ"א הערה ל).

כח ספר הליקוטים פרשת ויחי ובכ"ד.

כט זהר ח"ג רכד, א. תניא פ"ב.

ל לקו"ת דרושים לר"ה נח, ד.

לא משלי יב, ד.

לב נוסח ההושענות.

לג ראה המשך "בשעה שהקדימו" תער"ב ח"א פל"ה (וראה עוד תר"א צד, ד ואילך; שערי אורה ד"ה "וקבל" פט"ז ועוד).

לד בראשית א, ד. והנה, פלא, **לב אשה** פשוט ובמילוי ובמילוי המילוי ובמספר קדמי (כנגד כחב"ד, כנודע) עולים **ה** פעמים אותו מספר (963, לב אשה במילוי)!
לה זהר ח"א מה, ב (וראה חגיגה יב, א ובראשית רבה יב, ו).

ו"וקדשו" היינו "שטיפה מבחוק" – מעניו, כי בדרך כלל טהרה וקדושה הן בינה וחכמה^{כב}.

וְכַד אֵיִהוּ קַנְקַן דְּאֵיִהוּ לְבָא דְכִיָּא מְלָגְאָו וּמְלָבְרָ, שְׂרִיָּא תַמָּן חֲכָמָה, דְּאֶתְמַר בָּהּ (מְשִׁלִּי ח, כב) יְהוּ"ה קַנְנִי רְאִישִׁית דְּכָבוֹ קַנְנִי אֵיִהוּ קַנְקַן וְדָאִי, וְאִם הָאִי קַנְקַן אֵיִהוּ דְכִיָּא, אֶתְמַר בֵּיהּ וְנִקְהָ, וְאִם לֹא לֹא וְנִקְהָ כָּל הַנוֹגֵעַ בָּהּ (שם ו, כט).

סוד הקנקן מתקשר כאן ל"ונקה לא ינקה"^{כג}, יש כאן אותיות קנ-קן בתוך **וה** ("ונקה") ובתוך **יה** ("ונקה"). והיינו מצוות עשה ("זכרי עם זה – רמח"^{כד}) ואילו יה מצוות לא-תעשה ("שמי' עם יה – ששה"), "לא [שלילה, לא-תעשה] – ינקה". הקנקן כולל את שתי המדרגות.

לב-אשה

הדימוי השני כאן של הקנקן הוא לאשה, שגם נקראת "כוס של ברכה"^{כה}:

וְקַנְקַן דְּבֵר נֶשׁ דָּא אֶתְתָּא, וְאֵיִהוּ כּוֹס, לְהִכִּי צְרִיכָה שְׂטִיפָה וְהַדְחָה, אִם הִיא כּוֹס דְּבִרְכָה, וְעֵלָה אֶתְמַר (יחזקאל מד, ל) לְהַנִּיחַ בְּרִכָּה אֶל בֵּיתָהּ, וְאִם לֹא אֶתְקַרֵּאת כּוֹס הַתְּרַעְלָה, וְיִין דִּילָהּ עֲלִיהּ אֶתְמַר (משלי לא, ו) תִּנּוּ שִׁכָר לְאוֹבֵד וְיִין לְמַרְי נְפִשׁ וְכוּ', שְׂדִים דִּילָהּ אֵינּוּן אֶשְׁכּוּלוֹת מְרוּרוֹת, אֶכְּל וְיִין דְּכּוֹס דְּבִרְכָה עֲלִיהּ אֶתְמַר (תהלים קד, טו) וְיִין יִשְׁמַח לְכַב אֲנוֹשׁ דְּתַמָּן פְּקוּדֵי יְהוּ"ה יִשְׁרִים מְשַׁמְחֵי לֵב (שם יט, טו), דְּאֵינּוּן אֶשְׁכּוּלוֹת דִּילָהּ.

מה הקשר בין שני הלב והאשה, ששניהם נמשלים כאן לקנקן? האשה היא הלב של בעלה, כפי שמביא אדמו"ר הזקן בתניא – "ולבבך" הן האשה וילדיה שלבבו של אדם קשורה בהן

כב ראה ספר הליקוטים ד"ח צ"צ ערך 'טהרה' וש"נ.

כג שמות לד, ז.

כד זהר ח"א כד, א.

כה ראה כתובות עה, ב ונדרים כ, ב. יין משמח ח"ב ש"ג, ובחתן עם הכלה בכ"ד.

שיעור

כש"ט אות נב

תיקון חושי הנפש

קיצור מהלך השיעור

בשיעור 'עבודה' חזק ומתוק, על תורה קצרצרה בכתר שם טוב – שמתייחסת לפסוק בפרשת בחקתי – מוסבר כיצד חושים מתוקנים אינם רק כאלה השמורים מדברי איסור, אלא חושים המחברים בין הגשמי והרוחני. אליבא דאמת, ה' נמצא בכל מקום – כל חויה של המציאות בנפרד מאלקות, גם אם היא מותרת לחלוטין, מפרידה את האדם מה', פוגמת את חושיו ודורשת תיקון וניקוי שאינם תמיד נעימים. אכן, עם הדרישה החמורה, יש לבעל שם טוב גם בשורה – כשם ששימוש לא נכון בחושים פוגם אותם, כך שימוש נכון באותם חושים מעלה ומתקן את החוויות הקודמות (המותרות ואפילו האסורות). מבט שמחפש את האלקות בעולם, שמיעה שמזהה את ההשגחה הפרטית, טיול לשם שמים – כל אלה מעלים חזרה את החושים שלנו לה'. השיעור נמסר בשבת שבע ברכות, כך שבסופו יש דגש חביב על תיקון החושים בהקשר שבין איש ואשתו.

תלכו^ב ואז יש שלש הבטחות כלליות שמתחילות "ונתתי", שהן ברכות בשלש הדרגות עולמות – נשמות אלקות^ג; "ונתתי גשמיכם בעתם"^ד – ברכת הגשם היא ברכה כללית בגשמיות, ברכה במדרגת העולמות; "ונתתי שלום בארץ"^ה היא

הגענו בלימוד הכתר שם טוב לאות נב: **ששמעתי ממורי פירוש בשם הרמב"ן ולא תגעל נפשי אתכם... לקשר ראייה ושמיעה והילוך הגשמי ברוחני כו'.**

השראת אלקות בישראל

הפסוק "ולא תגעל נפשי אתכם"^א מופיע בפרשת בחקתי. הפרשה מתחילה "אם בחקתי

ב שם פסוק ג.
ג אגרת הבעש"ט לגיסו – כש"ט אות א (נלמד בשבתות לך לך וחי שרה ע"ט ונדפס בגליון בשלח ע"ט, וראה באריכות גם בהקדמת הספר **אותיות לשון הקדש** ובמאמר "עולמים עולים" בספר **אדמה שמים ותהום**, ועוד). על הקבלת שלש ברכות בחקתי לעולמות נשמות אלקות ראה **מעין גנים** ח"ג בחקתי ובכ"ד.
ד ויקרא כו, ד.
ה שם פסוק ו.

נרשם ע"י הדרייטפייטם שי' מימון. שבת שבע ברכות לשמואל נתנאל וחויה מושקא שי' חייקין. שי"ק עקב, כ"ג מנחם אב ע"ט – כפ"ח
א ויקרא כו, יא.

הגעלה, אלא כל שימוש בחושים שאינו מקושר לה' פוגם בנפש. לדוגמא, כאשר אני רואה משהו בעולם – לאו דווקא משהו לא טוב – הנפש שלי נתפסת בו, ואם אינני מקשר את הגשמי ברוחני אזי ה"חיזו דהאי עלמא"^ח פוגם בתודעה שלי. כך גם בשמיעה ובשאר החושים.

לכן, העבודה היא לקשר הכל ברוחני – לראות איך כל דבר משקף את ה'. באמת האובייקטיבית, ה' יתברך נמצא בכל דבר בעולם, אך סובייקטיבית, אם האדם אינו מודע לכך, כל מה שהוא רואה ושומע וכו' בעולם

הזה פוגם בנשמתו, ולאחר מאה ועשרים צריך טבילה בנהר דינוד כדי להעביד את הרושם של ה"חיזו דהאי עלמא".

ראיה, שמיעה והילוך

בדברי הבעל שם טוב מוזכרים ראיה, שמיעה והילוך – אלו שלשה חושים. ישנם חמשת החושים, שראיה ושמיעה הם העיקריים שבהם, אבל הילוך לא כלול בהם. אבל בספר יצירה מפורטים שנים עשר חושים, שאחד מהם הוא הילוך.^ט

מי קרא לילד שלו על שם החושים?

אברהם אבינו נצטוו מאת ה' לקרוא לבנו יצחק, על שם חוש הצחוק – אחד משנים עשר חושי הנפש (החוש של חדש אדר).

לאה קראה לבנה הראשון ראובן, על שם חוש הראיה, ולבנה השני שמעון, על שם חוש השמיעה. שם בנה השלישי, לוי, על שם "הפעם לווה אישי אלי" שייך לחוש התשמיש –

**כאשר הנשמה
לא הולכת
בחוקות ה' היא
צריכה הגעלה –
כמובן, ההגעלה
היא לטובתנו,
אבל עדיין זו
מציאות בה
נצרכת הגעלה,
שמוציאה את
תערובת האיסור
הבלועה בנו**

ברכה לשלום בין הנשמות, "שלום על ישראל"^י; "ונתתי משכני בתוכם"^{יא} – ברכה של אלקות, השראת השכינה בעם ישראל.

"ולא תגעל נפשי אתכם" הוא המשך הפסוק "ונתתי משכני בתוכם". הפירוש הפשוט של "תגעל נפשי" הוא 'גועל נפש' – שאם לא נקיים את המצוות ה' יגעל מאתנו, כביכול, וכאשר נלך בחוקותיו הוא לא יגעל מאתנו. הבעל שם טוב מביא את פירוש הרמב"ן, הקורא לפירושו "סוד מסתרי התורה", ש"ולא תגעל נפשי אתכם" הוא מלשון הגעלת כלים. בהגעלת כלים שופכים מים

רותחים על הכלי שנבלע בו איסור ועל ידי כך מוציאים ממנו את הרשימו של האיסור. כך גם כאן, כאשר הנשמה לא הולכת בחוקות ה' היא צריכה הגעלה – כמובן, ההגעלה היא לטובתנו, אבל עדיין זו מציאות בה נצרכת הגעלה, שמוציאה את תערובת האיסור הבלועה בנו. כמובן, הכי טוב שלא עושים עבירות וכלל לא צריך הגעלה. המצב הרצוי הוא שיהיה "ונתתי משכני בתוכם", שתהיה השראת השכינה בעם ישראל, ואז "לא תגעל נפשי אתכם" – "נפשי", הבחינה העצמית של ה' שמתלבשת בעולמות ונקראת שכינה, לא תזדקק לעשות לנו הגעלה.

לקשר הגשמי ברוחני

פירוש הבעל שם טוב מחדש לנו איך לא להגיע למצב שצריך הגעלה – על ידי שמקשרים את הגשמיות עם הרוחניות, ובלשונו "לקשר ראיה ושמיעה והילוך, הגשמי ברוחני וכו'". לפי דברי הבעל שם טוב, לאו דווקא מעשים לא-טובים שעושים באמצעות החושים מצריכים

ח זהר ח"ב ריא, ב.
ט ספר יצירה פ"ה מ"ז.

י תהלים קכה, ה; קכח, ו.
יא ראה רש"י עה"פ.

הזה ולהתפעל ממנו, בלי לקשר זאת לאלקות. לכן, כאשר מסתכלים בכל דבר צריך לקחת ולקשר אותו לאלקות, לראות את ההשגחה הפרטית בענין, להתפעל מהבריאה של ה'. דוגמה לכך היא מה שדיברנו לאחרונה¹⁷, שהרבי ר' אלימלך אומר בצעטיל קטן¹⁸, שכל איש שרואים צריך לכוון שם הוי' וכל אשה שרואים צריך לכוון שם אדנות. לכאורה, אם מדובר ביהודי ואני מודע ל"חלק אלוה"¹⁹ שלו – ניחא, זו אכן אלקות. אבל הוא מדבר על כל איש, גם על גויים – גם כשרואים איש גוי צריך לכוון שם הוי' וגם כשרואים אשה גויה צריך לכוון שם אדנות. העבודה הזאת כפשוטה, לצייר אותיות, שייכת רק לצדיקים גדולים. אבל באופן שהסברנו כעת, כמודעות לאלוקות שבתוך הדבה, זו עבודה ששייכת לכל אחד.

כאשר משתמשים בחושים רק לפן הגשמי, הם מקבלים תערוכות איסור והם צריכים הגעלה. זהו גם ענין נהר דינור – אחרי הפטירה צריך לעבור בו, כדי שהאש תשרוף את הדברים הלא טובים, את הרשימו מהעולם הזה. זהו השלב הראשוני מיד אחרי שמתים – להיפרד מכל הרשימו של "חיזו דהאי עלמא", לאו דווקא מדברי האיסור, אלא מכל העולם הזה הגשמי.

תיקון החושים שנפגמו

יש דבר נפלא, גם מהבעל שם טוב²⁰, שכאשר משתמשים בחושים למשהו לא טוב ואחר כך משתמשים בהם למשהו טוב – השימוש הטוב מעלה אתו חזרה את החוש שנפגם. כאשר לא שומרים את העינים, מסתכלים על דברי איסור ממש (או אפילו סתם חולין המפרידים את תודעת האדם מאלקות, כנ"ל), דבר האיסור

כבפסוק "כמער איש וליות"²¹ (החוש של חדש תשרי). שם בנה הרביעי, יהודה, על שם "הפעם אודה את הוי"²², שייך לחוש הדבור (החוש של חדש ניסן).

איזה חוש החדש שלנו, חדש אב? חוש השמיעה, כנגד שמעון. מה היה חדש תמוז? חוש הראיה, כנגד ראובן. מי מכוון כנגד החוש השלישי שהבעל שם טוב מביא, חוש ההילוך? [זבולון]. נכון. זבולון מכוון כנגד חוש ההילוך, הוא הולך בסחורה ומסתובב וכתוב עליו "שמח זבולן בצאתך"²³. גם זבולון, כמו ראובן ושמעון, הוא מבני לאה – הבן הששי שלה.

יש כמה וכמה הקבלות של השבטים לספירות²⁴. כשמדברים רק על ששת בני לאה הם בפשטות כנגד הו"ק: ראובן-חסד, שמעון-גבורה וכו', כאשר זבולון, הבן הששי, יסוד. הוא עושה מסחר בכל העולם, מסתמא גם הרבה עם גוים, ועיקר התיקון שלו שייך ליסוד – תיקון פגם העיניים ופגם הברית.

לקשור הכל לאלקות

נחזור לענין: כאשר משתמשים בחושים שלנו, שהם גשמיים, לענין שאינו רוחני-אלקי, נעשה בהם רשימו של איסור, של פירוד מאלקות. זו יכולה להיות גם הסתכלות לא טובה, וגם סתם הסתכלות – להסתכל על משהו בעולם

1 י מלכים א' ז, לו.

יא בראשית כט, לה.

יב דברים לג, יח.

יג ראה קהלת יעקב ערך יב'.

יד שיעור א' אד"ר ע"ט (נדפס בגליון תצוה ע"ט).

טו אות ה.

טז איוב לא, ב. תניא פ"ב (בתוספת המלים "ממעל ממש" ומופיע כן בשפע טל, הקדמה בן מאה שנה).

יז כתנות פסים בהעלותך ד"ה "עוד י"ל ביאור פ' בהעלותך"; בעש"ט עה"ת בחקתי הערה יג.

מובא שעושים 'קיבוץ' מתפלות כל השנה – אם בתפלה אחת כוונתי רק במילה הזאת ובתפלה אחרת במילה אחרת מקבצים את הכל לתפלה אחת שעולה למעלה. שוב, שם מדובר שאני אומר אותיות קדושות רק בלי כוונה. הבעל שם טוב אומר חידוש הרבה יותר גדול, שאם ממש עשית עבירות, נכשלת בדברים לא טובים עם החושים שלך, אתה יכול בפעם אחת לתקן הכל!

לטייל ביחד

אנחנו בשבת שבע ברכות, אז נאמר גם משהו שקשור לחתונה: חוש הראיה וחוש השמיעה הנם שני החושים הראשיים בנפש, ברור למה הבעל שם טוב מביא אותם, אך למה הוא בוחר כחוש משני דווקא את חוש ההילוך, מה העניין? נראה שהוא בוחר דווקא בחוש ההילוך מפני שכל הפרשה כאן עוסקת בו: "אם בחקתי תלכו... והתהלכתי בתוכם... ואולך אתכם קוממיות".

סתם טיול יכול להיות חולין גמורים, הפוגמים בחוש ההילוך, אך טיול יכול להיות גם בקדושה. אבא של הרבי אמר²³ לזוג הצעיר – לרבי ולרבנית – שטוב לטייל ביחד. כשמישהו הולך לטיול סתם, להתפרק, בחוש ההילוך שלו נדבק משהו לא טוב. אבל כשאיש מטייל עם אשתו בשביל לאחד את הדעות, או שהוא מטייל בשביל להתבונן בגדולת הבורא, הוא מעלה את חוש ההילוך שלו.

סיום התורה הוא "אשר עשה משה לעיני כל ישראל"²⁴, "עשה" לשון תיקון²⁵ – תכלית

המק"מ פרשת פקודי.

כב ליקוטי לוי יצחק אג"ק עמ' תו (וראה גם אג"ק מוהרי"צ חט"ו אגרת ה'תרעה).

כג דברים לד, יב.

כד צמח צדיק פרשת בראשית ד"ה "בראשית ברא אלהים וגו' נקדים לפרש"; תפארת שלמה פרשת יתרו ד"ה "נעבד

כשאיש מטייל עם אשתו בשביל לאחד את הדעות, או שהוא מטייל בשביל להתבונן בגדולת הבורא, הוא מעלה את חוש ההילוך שלו

נדבק בראיה. היום התופעה הזו רווחת במיוחד באינטרנט... אפילו באינטרנט מסונן יש הרבה ראיות אסורות. מה יעשה מי שנכשל בכך? אומד הבעל שם טוב שכאשר אחר כך מסתכלים על דבר טוב – מתבוננים בפלאי הטבע שה' ברא לכבודו, מסתכלים באותיות התורה הקדושה ואוהבים אותן, בכך מעלים בחזרה את חוש הראיה לקדושה.

יש מצות "ואהבת את הוי' אלהיך"²⁶, מצוה להאהיב את

הוי'.²⁷ במיוחד זהו חלק ממצות חינוך – צריך להאהיב את ה' על הילדים, לעורר בהם אהבה לאותיות הקדושות של התורה. זו גם הסיבה שתולים תמונות של הרבי – זהו תיקון לעיניים. אותו דבר גם בשמיעה: אסור לשמוע לשון הרע ואסור לדבר לשון הרע. אנחנו שומעים כל הזמן רכילות, 'ההוא עשה ככה, וההוא עשה ככה'. אסור לשמוע גם סיפורים בעלמא שאינם קשורים לקדושה. כאשר אנו שומעים דבר טוב – שומעים דא"ח עם שמיעה פנימית, דערהער, שומעים סיפור של צדיק או של השגחה פרטית, וגם אותו שומעים בשמיעה פנימית ומזהים את יד ה' בהשגחה הפרטית – חוש השמיעה חוזר ונתקן.

זהו חסד גדול של ה', חסד אין סוף. [גם בתניא כתוב²⁸ שכאשר אדם מתפלל תפלה אחת בכוונה הוא מעלה את כל התפילות שהתפלל שלא בכוונה]. שם מדובר באדם שאמר מילים קדושות מהתפילה, רק לא בכוונה. כאן הרבה יותר חזק, האדם השתמש באחד מחושי לא בקדושה, או אפילו באיסור, וכשהוא משתמש בו בקדושה הוא מעלה את האיסור. בתניא²⁹

יח דברים ו, ה.

יט יומא פ, א.

כ תניא ספ"ט (וראה גם הנסמן בהערה הבאה).

כא תניא ק"א ד"ה "להבין מ"ש בשער היחודים" (בשם

קוראים לה
 "אשה חדשה"
 – אתה,
 החתן, יכול
 לראות בפנים
 שלה את
 התחדשות
 הבריאה יש
 מאין תמיד

התורה היא תיקון העינים. איך מתקנים? כאשר מחברים את סוף התורה לתחילתה^{כב} – "...לעיני כל ישראל. בראשית ברא אלהים", לראות איך כל הבריאה מתחדשת תמיד^{כג}. גם הענין הזה קשור לחתן שלנו: כתוב "כי יקח איש אשה חדשה... נקי

היה לביתו שנה אחת ושמח את אשתו אשר לקח"^{כד} – בשנה ראשונה יש מצות "ושמח את אשתו", וצריך להמשיך אותה לכל החיים^{כה}... כאן קוראים לה "אשה חדשה" – אתה, החתן, יכול לראות בפנים שלה את התחדשות הבריאה יש מאין תמיד. ידוע^{כט} ש"אשה חדשה" עולה בגימטריא "רוח הקדש" – על ידי קיום מצות "כי יקח איש אשה חדשה... ושמח את אשתו" זוכים לרוח הקדש! זו תורה של שורה אחת בלבד, אבל עם הרבה תוכן.

להו".

כה כלשון הרשות לחתן תורה "מתכיפין התחלה להשלמה".

כו ראה תניא פמ"ג.

כז דברים כד, ה.

כח ראה שיעור י"א אד"ר ע"ד.

כט ראה שיעור כ"א אלול ס"ח; ו' אלול ס"ט; י"ג אלול ע"ב.

הלומד על מִנַּת לַעֲשׂוֹת | צידה לדרך

- ◆ כשבנפש נדבק דבר רע נדרשת 'הגעלה' שתפליט אותו כדי לאפשר השראת שכינה.
- ◆ שימוש גשמי בחושים, ללא קישור לאלקות, פוגם אותם.
- ◆ לאחר הפטירה עוברת הנשמה בנהר דינור כדי להגעילה מ"חיזו דהאי עלמא" (גם בדברי היתר).
- ◆ כל דבר שחווים במציאות יש לקשר לה' – לגלות את האלקות שבתוכו.
- ◆ ציור שמות קדושים הוא עבודת הצדיקים, אך המודעות לאלקות שבכל דבר שוה לכל נפש.
- ◆ ראייה קדושה – מתוך אהבה למה שרואים – מתקנת את חוש הראייה שנפגם בראיית אסורות.
- ◆ מצות חינוך כוללת להאהיב את ה', להאהיב את אותיות התורה ולהאהיב כל דבר שבקדושה.
- ◆ שמייעה פנימית של דברי תורה, של סיפורי צדיקים או של סיפורי השגחה פרטית מתקנת את חוש השמייעה שנפגם ברכילות ולשון הרע.
- ◆ טיול זוגי מקרב או טיול לראית נפלאות הבורא מתקנים את חוש ההילוך שנפגם בטיול סתמי.
- ◆ תכלית התורה היא תיקון העינים – ראית התחדשות הבריאה בכל רגע.
- ◆ מכח "אשה חדשה" יכול החתן לראות את התחדשות הבריאה כולה.
- ◆ את עבודת "כי יקח איש אשה חדשה... ושמח את אשתו" יש להמשיך כל החיים.

פרקי אבות

פרק ד, משנה כב

למות כדי להחיות

השערה¹). "כִּי שֶׁבַע יָפּוּל צְדִיק וְקָם" – כל צדיק נופל ממדרגתו ו'מת', יורד לעתים ממצב של 'גדלות מוחין' למצב של 'קטנות מוחין', אלא שהוא מצליח לקום מנפילתו, "קָם". ומדוע הכרחי שהצדיק יפול? כדי להעלות אחרים, כמו שמלמד מורנו הבעל שם טוב².

זהו יסוד גדול בחנוך. המחנך עוסק באלו הנמצאים גם בקטנות מוחין, ומלבד עיסוקו לגדל ולפתח אותם הרי עליו לדאוג שהמחוננים יוכלו לתפקד גם במצב של קטנות מוחין. עצם יכולתו של המחנך לעסוק בעניינים השייכים לקטנות מוחין תלויה בהזדהותו עם מקומו וקטנותו של המחונן. לכן, נפילתו היחסית של הצדיק היא שמאפשרת לו לעסוק בחנוך. כל עצמה של הנפילה לא באה אלא כדי לאפשר לאדם להזדהות עם כל מחונן הנמצא בקטנות, ולהפוך למחנך טוב ומועיל.

הוא הִזָּה אומֵר: הַיְלֻדִים לָמוּת, וְהַמֵּתִים לְחַיִּים (נ"א לְהַחְיֹת), וְהַחַיִּים לְדוֹן, לִידַע וְלְהוֹדִיעַ וְלְהוֹדֵעַ שֶׁהוּא אֵל, הוּא הַיּוֹצֵר, הוּא הַבּוֹרֵא, הוּא הַמְבַיֵן, הוּא הַדִּין, הוּא הַעֵד, הוּא בַּעַל דֵּין, הוּא עֹתִיד לְדוֹן...

בפירוש 'נוצר חסד' מפרש את המשנה³ על ירידת הצדיק שנועדה להעלות אחרים: "הילודים למות – הילודים הם הצדיקים והכשרים. למות – לירד ממדרגתו לנסיון. והמתים להחיות – שיהיה לו חיבור עם הרשעים להחיותם ולקרבתם תחת כנפי השכינה... וכן להעלות הנשמות ולברוא נשמות גרים, הכל צריך לירד ממדרגתו, אשר זה יקרא מיתנה לצדיק, כדי להחיות המתים, הרשעים והנשמות שנפלו בקליפות".

כלומר, "הילודים למות והמתים להחיות" לא מדובר בחיים ומות לגוף. חיים הם קרבה לה', "ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום"⁴, ומיתה היא ריחוק מה', "צדיקים במיתתם נקראו חיים. רשעים בחייהם קרויים מתים"⁵. אך "הילודים למות" – גם הצדיק, החי, חווה 'רגע של מיתה', נפילה מסוימת ממדרגתו ודבקותו בה'⁶ שיחסית אליו נקראת מיתה (אפילו כחוט

יחשוב ה" זה נחשב לו כ"עוון" (דגל מחנה אפרים בלק ד"ה "לא הביט").

ה בבא קמא נ א: "וסביביו נשערה מאד, מלמד שהקדוש ברוך הוא מדקדק עם סביביו אפילו כחוט השערה".

ו משלי כד, טז.

ז שהרי "כִּי אָדָם אֵין צְדִיק בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂה טוֹב וְלֹא יִחָטָא", קהלת ז, כ.

ח ראה למשל קדושת לוי שיר השירים ד"ה "לריח שמניך" בשם הבעש"ט והמגיד.

נערך על ידי מנחם זאב וינגרט, לפי פנים אל פנים עמ' קסא. א על פי דברי התולדות יעקב יוסף פרשת קדושים.

ב דברים ד, ד.

ג ברכות יח, איב.

ד כך דרש הבעל שם טוב על הפסוק "אֲשֶׁרֵי אָדָם לֹא יִחָשֵׁב לוֹ עוֹן" (תהלים לב, ב), שאצל הצדיק – גם כאשר "לא

קדושת לוי

פרשת בחקתי

בחקתי תלכו

על פי שאין אתם עושים עדיין אזי ועשיתם אותם. פירוש, שתחשב בעיני כאלו עשיתם אותם לפי שמחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. וזהו ועשיתם אותם.

שונה הלכות

”בחקתי תלכו” – האדם בכלל, והצדיק בפרט, נקרא ”מהלך”, מפני שהוא הולך ומתקדם תמיד. ”אם בחקתי תלכו, אין אם אלא לשון תחנונים”^א, זהו עיקר רצונו יתברך, שנהיה בבחינת מהלכים תמיד.

וזהו ”כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא שנאמר ‘הליכות עולם לו’ אל תקרי הליכות אלא הלכות”^ב – בכל יום ויום הצדיק משנה את הליכותיו (שונה הלכות – הליכות) ועולה במדרגה, ולכן הוא ”בן העולם הבא”, עולם שבא תמיד (כאשר הצדיק עולה בכל עת, עולה ובא לעולם הבא תמיד אליו). ”צדיקים אין להם מנוחה... שנאמר ילכו מחיל אל חיל”^ג, מי שמתקדם תמיד מחיל אל חיל הוא ”בן איש חיל-חי”^ד וזוכה לסוד חיים נצחיים בעולם הבא אליו תמיד.

”שונה הלכות” היינו שינוי ההליכה, על דרך ראש השנה, כאשר האור הקודם המחיה את

אם בחקתי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. ונתתי גשמיכם בעתם...^א

כותב הקדושת לוי: אם בחקותי תלכו ואת מצותי תשמרו ועשיתם אותם. ולכאורה נראה בכאן יתר לשון, ומהראוי היה לכתוב אם תשמרו את מצותי ונתתי כו'. אבל הנראה בזה, דאיתא בגמרא מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרף למעשה, דהיינו במה שהאדם חושב ומקבל עליו במחשבה לעשות איזה מצוה אזי הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה, דהיינו כאלו עשאה מיד. וכל שכן כשאדם עושה איזה מצוה באמת בלי שום פניה אזי יכול להיות שיבוא אל מדריגה הגדולה לעשות עוד מצוה ואם עשה עוד מצוה אחת אזי יבוא למדריגה יותר גדולה. ולפי זה נקרא הצדיק בבחינת מהלך לפי שהולך ממדריגה למדריגה. וזהו מצוה גוררת מצוה. ועל פי זה נוכל לבאר מאמר חכמינו ז”ל תנא דבי אליהו כל השונה הלכות בכל יום מובטח וכו'. פירוש, זה קאי על הצדיק. ועל זה אמר כל השונה הלכות, דהיינו שישנה בכל יום. הליכותיו, שהולך בכל יום ויום למדריגה יותר גדולה. אז מובטח לו שהוא בן עולם הבא. וזהו אם בחקותי תלכו, דהיינו אם תדבקו בחקותי אזי תהיה בבחינת מהלך. ואת מצותי תשמרו, לשון שמר את הדבר דהיינו עוד אני אומר באם שתשמרו את מצותי. כלומר, באם שתחשבו לעשות מצותי אף

ב עבודה זרה ה, א.

ג מגילה כח, ב.

ד ברכות סד, א.

ה שמואל”ב כג, כ (כתיב חי, קרי חיל).

א נערך ע”י יוסף פלאי מרשימת הרב ד’ אייר פ”ב.

ויקרא כו, ג”ד.

המחשבה (לעתיד) להיות כמעשה בזמן ההווה, "הוי' בחכמה [סוד הצרוף] יסד ארץ [ארץ היינו מעשה]"¹⁷. ורמז: **מחשבה טובה = שנה טובה**, כנ"ל בסוד ראש השנה כל יום תמיד.

שכר מצוה מצוה

אם מחשבה טובה בלבד מצטרפת למעשה, כל שכן שעשיית מצוה בפועל מצטרפת למעשה של מצוה נוספת, דהיינו "מצוה גוררת מצוה... ששכר מצוה מצוה"¹⁸, "כשאדם עושה איזה מצוה באמת בלי שום פניה אזי יכול להיות שיבוא אל מדריגה הגדולה לעשות עוד מצוה".

וממשיך הקדושת לוי: ונתתי גשמיכם בעתם.

מחמת שדברנו מקודם מענין שכר מצוה. כי גם בזה קשה הלא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. ונראה לתרץ, מהא דאיתא בפרקי אבות שכר מצוה מצוה, פירוש כי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא. אלא שכר מצוה היא שגוררת עוד מצוה אחרת. וזהו ונתתי גשמיכם בעתם, ומחמת הגשם תהיה ברכה בעולם ותוכלו ליתן כל אחד צדקה, והיינו שכר מצוה מצוה, שמצוה גוררת מצוה.

"שכר מצוה מצוה" מתפרש בהמשך ל"מצוה גוררת מצוה" – השכר על המצוה הראשונה הוא בהיותה גוררת מצוה נוספת¹⁹, ובפרט הדבר נכון למצות הצדקה (על ידי "ונתתי גשמיכם בעתם") הנקראת 'מצוה' סתם²⁰.

אמנם "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"²¹, אבל יש "שכר מצוה מצוה" כאשר "מצוה גוררת מצוה" – שכר זה הוא עולם הבא הנמשך לעולם הזה, כשהאדם מתקדם תמיד, כמבואר על "שונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא".

יד משלי ג, יט.

טו אבות ד, ב.

טז וראה פירוש הברטנורא שם.

יז תניא פל"ג.

יח קידושין טל, ב.

העולם מסתלק ועולה לשרשו ואז יורד אור חדש שלא היה לעולמים! ומי ש"שונה הלכות בכל יום", אצלו "כל יום ראש השנה" (והרי ראש השנה נקרא סתם 'היום')²², התהוות והתחדשות תמידית, והרמז: **שונה הלכות = התהוות**.

והנה אמצע תיבת שונה = יום = אמצע תיבת הלכות, וביחד יום יום, וזהו "כל השונה הלכות בכל יום!" יום יום = הוי' אלהים (יבק), דהיינו שכל יום יש גילוי חדש של הוי' כאשר הגילוי הקודם נעשה בחינת אלהים (כמבואר על הפסוק "והיה הוי' לי לאלהים"²³).

שומר מצוה

"מצותי תשמרו" היינו הרצון לעשות את המצוה, מלשון "ואביו שמר את הדבר"²⁴ ("היה ממתין ומצפה מתי יבוא"), וכמו שמפרש הבעל שם טוב "שומר מצוה לא ידע דבר רע"²⁵ – "צריך להיות ממתין ומצפה מבוקר עד ערב אולי יזדמן לו איזה מצוה"²⁶. וכיון ש"מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה"²⁷, לכן כאשר "מצותי תשמרו", תחשבו לעשות, אזי נחשב כאילו "ועשיתם אותם" בפועל ממש. ורמז יפה: **מצרפה = מעשה**, "מצרפה למעשה"!

"מצרפה למעשה" שייך לסוד הצרוף בחכמה, מוחין דאבא שמעל הזמן, וכך מצטרפת

1 כמבואר בתניא אגה"ק יד.

2 זהר ח"ג רלא, א.

3 בראשית כח, כא. תורה אור פרשת ויצא כא, ד "לעתיד שיתגלה בחי' ענג העליון שהוא למעלה מעלה מבחי' ההשתלשלות והוא למעלה מעלה מבחי' שם הוי' ושם אלקים ואזי מה שנתה הוא בחי' שם הוי' יהיה אז בחי' אלקים לגבי בחי' ענג העליון הנ"ל".

4 בראשית לו, יא.

5 רש"י שם.

6 קהלת ח, ה.

7 כתר שם טוב בתחילתו, צוואה.

8 קידושין מ, א.

מלכות ישראל

תיקון המדינה

ללמד בני יהודה קשת

"טוב שבגוים בשעת מלחמה הרוג"¹). מדיניות תקיפה והחלטית ברוח זו, גודעת את תקוות האויב, ובע"ה מכריעה את המערכה ומפחיתה את שפיכות הדמים!

נלמד מדברי האמת של הרבי מליובאוויטש אשר זעק במציאות דומה שיש להשתמש בתותחים במקום להסתכן בלחימה בשטח בנוי, "וכאשר הצד השני יכיר בעובדה שהכוונה היא אכן להשתמש בתותחים אלו – הרי בוודאי שייכנעו תיכף ומיד... ובאופן כזה יכולים לסיים את הפעולה בשלמותה מבלי לאבד אפילו נפש אחת מישראל... ויתירה מזו, לא יהיה צורך לפגוע אפילו בגוים"²!

רחמים נכונים

ישראל הם רחמנים בטבעם³, ומצווים ללכת בדרכי ה' "מה הוא נקרא רחום אך אתה היה רחום"⁴.

אך הרחמים צריכים להיות מכוונים לפי הדעת, ויש מקומות בהם הרחמים הם חטא ופשע: אסור לרחם על הרודף, "לא תחס

צבא ישראל צריך לנהוג בהתאם ל"מוסר המלחמה" של תורתנו הקדושה, תורת אמת ותורת חיים (ולא לשאוב בלא הבחנה ממקורות זרים, או לפעול לפי רגש בלתי מבורר). ואלו כמה מן היסודות שלאורם נלך:

א. מטרתו העיקרית של צבא ישראל היא לשמור על עם ישראל מיד אויביו⁵ ולכבוש⁶ לשחרר את הארץ מידי זרים⁷. הצלת נפשות היא מצוה רבה וחובת קדש שאסור להתרשל בה, "לא תעמוד על דם רעך"⁸.

ב. "התורה אמרה הבא להרגך השכם להרגו"⁹! מכאן יש לגזור את 'הוראות הפתיחה באש', במגמה להשכים¹⁰ להקדים לפגוע ברודף ולא להמתין לרגע האחרון ולסכן בכך חיי חילים או אזרחים.

ג. חיינו קודמים לחיי האויב! על כן, לדוגמה: כאשר מחבל מסתתר בתוך בניין, יש להפציץ את המבנה ולא לסכן את חיי חיילינו (ואפילו חייל אחד) בפעולה קרקעית מיותרת¹¹. האוכלוסיה האזרחית המחפה על פשע ומהווה 'חממה' תומכת¹² מעודדת¹³ מגדלת טרור – אינה יכולה להעניק חסינות למחבלים (ועל כיוצא בזה נאמר

נערך ע"י יוסף פלאי, לפי תיקון המדינה פ"ט ועוד.

א ראה רמב"ם הלכות מלכים פ"ה ה"א; הלכות שבת פ"ב הלכ"ג שו"ע א"ח שכט"ו.

ב ראה רמב"ן השגות לסהמ"צ מצות עשה הנוספות ד.

ג ויקרא יט, טז. רמב"ם הלכות רוצח פ"א ה"ד.

ד ברכות נח, א ועוד.

ה לעתים ניתן להזהיר מראש, לפני משורת הדין, ובלבד שהדבר לא יפגע בהישג המבצעי הנדרש.

1 מסכת סופרים פ"ט. הובא בנושאי הכלים בטור ושו"ע יו"ד סי' קנח; חו"מ סי' תכה.

2 שיחת י"ג תמוז תשמ"ב, בהקשר ללחימה בעיר ביירות במלחמת שלום הגליל – תורת מנחם תשמ"ב ח"ד עמ' 1851, נדפס גם בספר קראתי ואין עונה.

ח יבמות עט, א (רחמנים ביישנים וגומלי חסדים").

ט רמב"ם הלכות דעות פ"א ה"ו.

עינך"; אסור לרחם על האויב במלחמה, "אל תרחם עליהם כי לא ירחמו עליך"^א; והמרחם על אכזרים סופו להתאכזר על רחמנים^ב. "עת להרוג ועת לרפוא... עת מלחמה ועת שלום"^ג.

תיקון "טוהר הנשק"

לצערנו, ראשי המדינה והצבא כיום נוהגים בהפקרות פושעת ובלתי-מוסרית ומסכנים את חיי חיילינו לשוא (ואף מתפארים בכך^ד). דמים רבים של חיילים ואזרחים נשפכו במשך השנים בשם "טוהר נשק" מעוות, כמו שהתרחש לאחרונה בג'נין (היא "עין גנים" היהודית^ט) בפעולה בה נהרג **נעם רז** הי"ד.

למעשה, כדי 'להראות יפה' בעיני עצמנו ובעיני העולם (הנוהג בצביעות ודורש מאתנו להגיש את הלחי השניה ולהניח לאויב להרגנו), או מחמת פחד נפרז וחוסר אמונה, נשלחים בחורי ישראל היקרים למות בידי האויב! כך מחלחלת 'קליפת שפיכות הדמים'^{טז} לצבא והרקבון פושה בחוט השדרה הפנימי.

לעומת זאת, בתיקון המדינה, יש להעמיד תפיסת בטחון בריאה ואיתנה על יסודות התורה,

י רמב"ם הלכות רוצח פ"א ה"ט "הרי זו מצות לא תעשה שלא לחוס על נפש הרודף" (וראה הלכות סנהדרין פ"כ ה"ד). וראה בראשית רבה כב, ח שהבל שגה בכך שריחם על קין.

יא רש"י דברים כ, א.

יב לפי קהלת רבה ז, א (טז).

יג קהלת ג, ג. ובקהלת רבה עה"פ "עת להרוג בשעת מלחמה".

יד כדברי השר בני גנץ שבמהלך מבצע 'צוק איתן' הורה לסכן את חיי לוחמי גולני כדי לא לפגוע באויב.

טו יהושע כא, כט, כזיהויו של בעל כפתור ופרח (פרק י"א).

טז ראה מאמר 'הזמן לפצח את האגוד' בספר **קומי אורי**.

כתפקיד המלך "לעשות משפט ומלחמות"^{יז}, ולתת לרוח מסירות הנפש המפעמת בחיילים להוביל ולנצח^{יח}.

השאיפה לשלום אמת

אנו מעדיפים את אפשרות התיקון, ומצוה לקרוא לשלום בכל מלחמה שאנו יוזמים^{יט}. אך מול אויב הקם עלינו (כאשר "אני שלום וכי אדבר המה למלחמה"^כ) זו "עת מלחמה". כל עוד יש רשע בעולם ושונאי ישראל הפצים להשמידנו, יש "ללמד בני יהודה קשת"^{כא} ולאחוז בחרב, "ארור מנע חרבו מדם"^{כב}.

אנו מובטחים בביאת המשיח ש"ילחם מלחמות ה' וינצח"^{כג}, וגם ידבר שלום לגוים^{כד} – שלום של שלמות ולא של חולשה וכניעה – עד אשר "הרשעה כולה בעשן תכלה"^{כה} ויתקיים "וכתתו חרבותם לאתים"^{כו}, במהרה בימינו.

יז הלכות מלכים פ"ד ה"י.

יח במצב הקיים, המתגייסים לצה"ל צריכים לשקול האם ניתן ללכת ל"יחידות מובחרות" בהן לוקחים סיכונים לא מוצדקים לעתים.

יט הלכות מלכים פ"ו ה"א.

כ תהלים קכ, ז.

כא שמואל"ב א, יח. וראה מאמר 'ללמד בני יהודה קשת' בספר **מלכות ישראל**.

כב ירמיה מח, י. וראה הלכות מלכים פ"ז ה"טו.

כג הלכות מלכים פ"א ה"ד.

כד זכריה ט, י.

כה תפלת ראש השנה.

כו ישעיה ב, ד.

הסיפור החסידי

רבי מנחם מענדל מרימנוב | עולם הבא חדש

רבי מנחם מענדל טורם מרימנוב נולד בשנת תק"ה לרבי יוסף חריף מניישטאט וליביא בת רבי נתן שפירא, נכד למגלה עמוקות מקראקא. בצעירותו למד בברלין אצל הרב דניאל יפה, בהמשך הגיע אל רבי שמלקה מניקלשבורג, ובהשפעתו התקרב לחסידות. לאחר מות רבו נסע כחסיד אל רבי אלימלך מליז'נסק ונחשב לאחד מממשיכי דרכו העיקריים, יחד עם החוזה מלובלין, המגיד מקוז'ניץ וה'אוהב ישראל' מאפטא. לאחר נישואיו עבר להתגורר בפריסטיק, שם חי בעוני ובדוחק רב. לאחר פטירת ר' אלימלך מליז'נסק התמנה כאדמו"ר בפריסטיק. רבים מחסידיו של רבי אלימלך מליז'נסק נהרו אחריו וקיבלו את מרותו והנהגתו. לאחר מכן עבר לרימנוב, על שמה הוא התפרסם. כאדמו"ר וכרב נהג בתקיפות ובקפדנות, תיקן תקנות להקפדה על צניעות הלבוש, על הכשרות ועל מניעת רמייה במסחר ותלמידיו תיארו את הפחד שהיו חשים במחיצתו. התפרסם כקדוש ובעל מופת המסוגל להשפיע לחסידיו ישועות ורפואות, ואף לא־יהודים נהרו אליו. במשך עשרות שנים אמר תורות על פרשת המן, והמשיך בכך פרנסה לכלל ישראל. בל"ג בעומר תקע"ה טייה וקידש את עצמו, ואמר כי הוא הולך מהעולם ויחזיר טובה למדליק נר לעילוי נשמתו. הוא אף הורה להטמינו בראש ההר, ולפתוח חלון באוהל לכיוון העיר, כדי שיוכל להשגיח עליה. למחרת, ב"ט באייר תקע"ה, נפטר ונקבר בבית העלמין היהודי בעיירה רימנוב. את מקומו מילא תלמידו רבי צבי הירש מרימנוב.

סבלה את הכל בדומיה והתעסקה בעבודת תפירה ורקימה על מנת לפרנס את עצמם בדחק גדול ובצמצום עצום. ארע פעם שעברו שלושה ימים רצופים ולא השתכרה מאומה, ולא היה להם אף לככר לחם. אמרה האשה בלבה: אם פה נשב בדד ונדום, ומתנו ברעב! אנסה לבוא אל הנחתום, אולי יואיל לתת לי בהקפה עוגה אחת, ואביאה לבעלי הצדיק, היושב בבית המדרש בתענית זה היום השלישי.

בבואה אל הנחתום והציעה בקשתה, סרב לתת לה, והלכה ממנו בפחי נפש ודמעתה על לחיה. אולם הנחתום קרא לה לחזור, ואמר אליה: אם תתני לי את חלקך בעולם הבא, אתן לך את הלחם. למשמע הדברים האלה באה האשה במבוכה

הרב הקדוש רבי מנחם מענדל מרימנוב ז"ל, קודם שנתפרסם לצדיק, התחתן עם בת בעל בית נכבד אחד בעיר פריסטיק. אחרי נישואיו היה סמוך על שולחן חותנו, והיה עובד את השם בקדושה ובטהרה ויושב על התורה ועל העבודה יומם ולילה. ישב בתענית וסגף את גופו והתגלגל בגלגול שלג ביום חורף במורד ההר היורד אל בית הטבילה כשראה חותנו שהוא מתנהג בחסידות ואינו דואג לבני ביתו להמציא להם טרף, גזר על בתו שתבקש ממנו גט פטורין. אבל היא לא שמעה לקולו והשיבה את פניו ריקם, או אז גרש אותם חותנו מעל פניו והדירים הנאה מנכסיו. קבע לו רבי מנחם מענדל דירה לעצמו, והתענה במחסור ובעוני. אשתו הצדקנית התענתה באשר התענה הוא,

”שכר מצוה מצוה” נראה לי).

והנה, רבינו הקדוש [רבי יהודה הנשיא] אמר: “שמשוני בחיי הם ישמשוני במותי”. והנה מהו השמוש במותו? הוא כמו שבחיים חיותו המציא לו המשמש העניינים הנצרכים לחיותו, כגון מאכל ומשתה, כמו כן בגן עדן. הנה חיי הנשמות מזונם הוא מה שנשפע להם זיו השכינה, והנה המשמש הוא הממציא ונשפע למשמש הזיו מקודם, להמציא לתלמיד חכם (ואוסיף נופך דרוחניות אינו נעתק ממקום למקום, רק מתרבה, אם כן נשאר הזיו גם ביד המשמש והבן), והוא לקחו קודם לתלמיד חכם. אם כן, גדולה שימושה יותר מלימודה.

גם אם בעולם הזה משמשת האשה את בעלה, כ”עזר כנגדו”, בעולם הבא מתגלה מעלתה כמשפיעה אליו ונעלית ממנו. מעלה זו נרמזה בחתימת הברכה השביעית משבע ברכות הנישואין, “משמח חתן עם הכלה”. החתן משתתף, כמלווה, בשמחתה של הכלה, כאשר השמחה באה לו על ידה (וכידוע הכלל שהסיבה נעלית מהמסובב). זהו סוד “אשת חיל עטרת בעלה” שיתגלה לעתיד לבוא, ב”יום שכולו שבת”: עליית המלכות – הנוקבא – מעל הדכורא. “ברא ה’ חדשה בארץ, נקבה תסובב גבר”.

דברי הרמ”מ אודות מעלתו של המשמש את הצדיק כפשוטו, באים לידי ביטוי בתופעה נוספת, ייחודית בנוף החסידי, בכך שלדבי הבא, ממשיך דרכו, הוא לא ממנה את אחד מבניו, כי אם את תלמידו המובהק שהיה משמשו האישי – רבי צבי הירש משרת.

ועמדה תפוסה במחשבותיה. לבסוף החליטה בלבה: יעבור עלי מה, ולא אניח את בעלי שימות ברעב. היא פנתה אל הנחתום ואמרה: תן לי לחם וגבינה, ואני אתן לך את חלקי בעולם הבא.

הנחתום נתן לה לחם וגם גבינה כבקשתה, והיא הלכה אל בית המדרש, פרסה לבעלה את המפה, הניחה לפניו לחם עם גבינה, והיא נשארה עומדת במקומה, שלא כמנהגה תמיד ללכת מיד כשהניחה לפניו את המאכל על המפה. הוא נטל ידיו, ברך ואכל, ושאל את אשתו: מדוע את נצבת בזה עוד? בכתה האשה ואמרה: אדוני אישי! אתה ידעת את כל עמלי ועניי בשביל לזכות את נפשי לעולם הבא. עתה גם את חלקי בעולם הבא הפסדתי... וספרה לו את כל המאורע. נחם אותה בעלה הצדיק ואמר: אל תצטערי כלל, כי כרגע קדם בואך אחזני בולמוס, ואלו לא הבאת לי את הלחם הייתי מת. אם כן, קניית לך בעד הלחם הזה עולם הבא מחדש, כי “כל המקיים נפש אחת מישראל, כאלו קיים עולם מלא”. ולמה לך אפוא העולם הבא הקודם?... הקשר בין רבי מנחם מנדל לרעייתו היה מיוחד במינו, וסיפורים רבים מסופרים על כך. מעניין לציין גם, כי הזוג הצדיק הוא מהבודדים שיש להם ציון זוגי במובהק על קברם – המשקף אולי את תשומת הלב של הצדיק לדאגת אשתו אודות העולם הבא שלה... לכן, במקום ביאור של הסיפור לפרטיו, המביעים בעצמם די והותר, נביא כאן תורה שנכתבה משמו אודות העולם הבא הצפון למשמשי הצדיקים:

”גדולה שימושה של תורה יותר מלימודה”. שמעתי מכבוד אדמו”ר הרב מנחם מענדל זצ”ל הטעם לזה, דהנה על המצווה שאדם עושה בעולם הזה בגשמיות, זוכה לעשותה לעולם הבא ברוחניות (והנה הוא שכרו הנצחי, תענוג תמידי

מענות ותשובות

שו"ת עם הרב

יציאת מצרים של בת־נח

אני לא־יהודיה שזכיתי להכיר את התורה ולשמור שבע מצוות בני־נח. לצערי, בעלי רחוק מכך, ובהגדרה ההלכתית הפשוטה הוא עדיין עובד אלילים. אחרי התייעצות, מתוך דאגה לגידול בנינו וחינוכם, נשארתי נשואה ואני מייחלת לזמן שנוכל לעבור לסביבה טובה יותר. למרות זאת, כבר שנים רבות, אין קשר משפחתי אמיתי ביני לבין בעלי בגין מצבו הרפואי של בעלי – אנחנו חיים באותו בית, אך מתוך ריחוק, והדבר קשה לי מאד. למה דווקא בחלקי נפלה הצרה הזו? אשמח להדרכת הרב למצבי.

מענה:

את נמצאת במקום דומה לנשמות בני ישראל לפני שיצאו ממצרים, בעוד היו עבדים לפרעה, על כן כדאי שתקראי ותלמדי בהגדה של פסח לפחות פעם בשבוע,

ונסי לכוון במיוחד בקטע "וירא את ענינו" – זו פרישות דרך ארץ", דהיינו שפרעה מנע מבני ישראל לחיות חיי נישואין תקינים וכפה עליהם מצב של התנזרות בעל כרחם – מציאות איתה את יכולה להזדהות.

באמת שלא ראוי לחיות בקשרי אישות עם אדם עובד אלילים וה' הטוב הציל אותך מזה במשך השנים. בהשגחה פרטית, ודאי שמצבך זה, המצער כשלעצמו, הינו לטובתך ולטהרת נשמתך (וכן לתועלת נשמות בניך שי'). עליך לדעת ולהאמין שנשמתך מזדככת מיום ליום לקראת סיום תהליך ההטהרות שלה, תהליך שכל אדם צריך לעבור בסופו של דבר. לכן, למרות הקושי הגדול, נסי להודות על כך לה' מעומק לבך.

לעולם אל תשווי את עצמך לאחרים. התיקון שלך הוא אינדיבידואלי לחלוטין

– כל נשמה והתיקון שלה הם ייחודיים.

בשעת הכושה, כשהיחסים ביניכם מספיק טובים, את יכולה לנסות להסביר לבעלך בשמנו שעבודת אלילים היא הנכות של המין האנושי. היא מנטרלת את האנושות ועושה אותה עקרה, מבלי יכולת להשתכלל ולהתרבות כפי שהתכוון ה' כשבדא את האנושות. כך שכל זמן שאנשים עדיין עובדים לאלילים, האנושות נשארת בנכותה ואין ביכולתה להתקדם לעבר הגאולה.

עלינו להשליך את האלילים שלנו ויחד, עם ה' אחד – שהוא הכל והכל זה הוא – להתקדם לעבר הגאולה האמתית והשלמה, תכלית המין האנושי.

אנא שמרי על קשר ותבורכו בכל מילי דמיטב.

אנכי והילדים

המדור לילדי ישראל

בואו ללמוד

"רגע מה עם תהלוכה? למה שלא נארגו אנחנו תהלוכה משלנו?". הרעיון החדש החל לתפס תאוצה: "רעיון ממש מקורי", צינו דוד. "ובעל תכון ומשמעות", הוסיף מנחם, "אני בטוח שהמבגרים ממש יעזרו לנו להרים את העסק". "בטח, תעסוקה לילדים בשעות הארוכות של יום החופש, בטוח שיצטרפו מלא ילדים". "בקצור, רעיון מעלה! בלילה מדורה, ביום תהלוכה!", סכמו מאיר ואביחי את הדיון.

ההתלהבות אחזה בכלם. שלל רעיונות הפרחו באויר והחוויה המשתפת הייתה של הליכה יחד על משהו שפיוז לכלם. אבל אז החלו לצוץ הקשיים: ראשית, התברר לנו שבשכונת הסמוכה מתקיימת תהלוכה דומה כבר כמה שנים, והיא גדלה משנה לשנה. זה אומר שגם לאחר ששנתה שעת ההתחלה, בכדי לאפשר לילדים לרקוד על שתי החתנות, אנחנו עדין צריכים להיות ממש ממש יחודיים כדי למשוך אלינו

ממוצאי השבת האחרונה אנו סופרים את השבוע החמישי של ספירת העמר, בו אנו מתקנים את ספירת ההוד. שיאו של השבוע הוא ביומו החמישי. מדוע? כי היום החמישי לשבוע החמישי הוא יום הוד שבהוד. כלומר, אין יום יותר 'הודי' ממנו. וחוג מזה, זהו יום ל"ג בעמר, יומו הגדול של רבי שמעון בר יוחאי, ובדאי שיש קשר בין תאריה הסתלקותו לסגלתו של היום בספירה.

באירוע לבלט

"חברים, מי בעד מדורה ענקית בל"ג בעמר?", הרים מאיר את הכפפה, "השנה חייבים ללכת על משהו גדול". כן, כן פחות או יותר נפתח הדיון השנתי מיד לאחר שדועקת האש במדורת שרפת חמץ. המאחרים מתחילים לדון בנושא רק לאחר ימי הפסח, לא יותר מאחה. סך הכל הזמן קצר והמלאכה מרבה... הפעם הגיח אביחי עם רעיון אחר:

מלא – "טעיתני, כן וכן אמרתני..." –
זהו כבר ודוי, וגם הוא שיך למשפחת
ספירת ההוד.

את ההודאָה לדברי החבר שצדק
ממני אני יכול לעשות בראש מרפן. סך
הכל לא קל להודות בטעות. כל כן
הייתי בטוח בצדקת דברי, והנה מתברר
שההתעקשות שלי הייתה מטעית. אבל
מי שמאמץ את מדת ההוד הולך עמה
עוד צעד קדימה: הוא יודע גם להודות,
לומר תודה. מה עדיף? להשאיר בטעות?
אז תודה לך שהארץ את עיני והעמדת
אותי על האמת.

ההודאָה והתודה יכולות להתגלות
כלפי הזולת, כאשר הוא צדק ואני
טעיתי, אבל הן יכולות לצוץ בעוד
מקרים, כמו בספור התהלוכה שלנו.
מה אמת יותר – הרעיון לקיים את
התהלוכה או הקשיים בהם הבחנו?
ברור שהתהלוכה. עוד ילדים יצעדו
לכבודו של רבי שמעון בר יוחאי ויוסיפו
באהבת ישראל. הקשיים הם קשיים,
אבל מי שיודע להודות על האמת
ולהודות לבעל האמת – אינו מתבלבל.

הוא לְפָנָיו

לפני המיחד הזה קוראים בלשון
החסידות – תמימות. אני שלם עם
ההחלטה הטובה, שלם עם ה', ולכן אני
לא מרפה ולא נסוג אחור גם כאשר קשה
ומבלבל. יש לי מחיבות ואני נאמן לה.
מה יכול להיות יותר מהודאָה על

קהל ילדים. דבר נוסף שהתברר לנו
הוא, שכדי לקיים ארוע מסוג זה צריכים
לקבל חסות של איש מבוגר שיש לו זמן,
כסף ויכולות להשקיע יחד אתנו במאמץ
המשותף. חשוב מהיר של העלויות
הראויה לנו שכל החסכוניות של כלנו
לא מגיע לרבע מהסכום הנדרש. אתם
יודעים, תהלוכה כוללת פרסים, שתיה,
צ'ופרים ועוד. וכאלו אין לנו בכלל
קשיים, אביחי יוזם הרעיון בשר לנו
שאבא שלו הצליח במאמץ רב להשיג
שני כרטיסים למרון, והשנה בכלל לא
קל, אז לכן הוא מתאדה מהספור...

מה בעצם קרה לנו? הרעיון טוב
ונכון. ההתלהבות הראתה שמשהו ביפי
מתבטל כאן. אבל כאשר באים לישים
את הרעיון בשטח קורה לנו משהו.
אנחנו מאבדים את הבהירות שהיתה
לנו, ופתאום אנו מקבלים פיק ברפים.
למה דוקא בברפים? כי הרגלים הן אלו
שעומדות על הקרקע, לא הראש שתכנן
ולא הלב שהתלהב...

תורה, טעית!

כאן נכנס מקומה של ספירת ההוד,
והשמוש בה מעמיד אותי במבחן
המציאות. הוד קשור עם הודאָה. מתי אני
מודה? כאשר האמת נמצאת אצל השני.
מה לעשות? חשבת, אבל התברר לי
שהצדק דוקא עמו. הוא דובר אמת, ואני
מצדיק את אותה אמת ומודה לדבריו.
כאשר אני מפרט ומעז לומר זאת בפה

מוֹדָה עַל הָאֲפִשְׁרוֹת שֶׁנִּתְּנָה לִי לְהוֹדוֹת.
שִׁמְתֶם לֵב לְמַלְיָם שְׂאֲנוּ אוֹמְרִים
כָּל יוֹם בְּחִזְרַת הַשָּׁ"ץ בְּמוֹדִים דְּרַבְּנָנוּ?
"מוֹדִים אֲנַחְנוּ לָךְ... עַל שְׂאֲנַחְנוּ מוֹדִים
לָךְ!". תוֹדָה לָךְ ה' עַל הָאֲפִשְׁרוֹת
לְהוֹדוֹת!

שֶׁנִּזְכָּה לְהוֹדוֹת בְּאֵמֶת וּלְהוֹדוֹת
לְבַעַל הָאֵמֶת!

שֶׁבֶת שְׁלוֹם וּמְבָרָךְ!
ל"ג בְּעֵמָר מְאִיר וְשִׁמְח!
ז'?

הָאֵמֶת שֶׁל מִדַּת הַהוֹד? לְהוֹדוֹת עַל
כֶּךָ שְׂאֲנִי יָכוֹל לְהוֹדוֹת... כֵּן, לְפַעְמִים
אֲנִי אֶפְלוּ לֹא מְסַגֵּל לְהִבִּין עַד כַּמָּה
גְּדוּלָּה הַטְּעוֹת שֶׁטְּעִיתִי. מְסַבֵּרִים לִי
שֶׁטְּעִיתִי, וְאֲנִי מִשְׁתַּכְנַע שֶׁהֶצְדַּק עִם מִי
שֶׁמְסַבֵּיר לִי, אֲבָל אֲנִי לֹא מְרַגֵּשׁ בְּלִב
אֶת גְּדֻלַּת הַהֶחְמָצָה. נוֹתְנִים לִי סְכָרְיָה,
וְאֲנִי יֵלֵד מְנַמֵּס שְׂרָגִיל לוֹמֵר תוֹדָה עַל
מָה שֶׁנוֹתְנִים לִי, אֲבָל בְּלִב אֲנִי לֹא כָּל
כֶּךָ מְרַגֵּשׁ אֶת רַחֲשֵׁי הַתוֹדָה. הֲרֵי תָמִיד
מְחַלְקִים בְּשֶׁבֶת סְכָרְיוֹת, אִז מָה הַמְּיָחָד?
בְּכָל זֹאת, בְּשֶׁכָּל אֲנִי מְבִיחַ, וְלָכוּ אֲנִי

מתנת הגשם

"אם בְּחִקְתִּי תִלְכוּ... וְנִתְּתִי גִשְׁמֵיכֶם בְּעֵתָם... וְנִתְּתִי שְׁלוֹם בְּאֶרֶץ... וְנִתְּתִי מִשְׁכְּנִי בְּתוֹכְכֶם". הַמַּפְתַּח
הַחוֹזֵר שֶׁל הַבְּרֻכּוֹת הוּא "וְנִתְּתִי", ה' נוֹתֵן לָנוּ מַתְּנוֹת טוֹבוֹת, ו"כֹּל הַנוֹתֵן בְּעֵין יָפֵה נוֹתֵן".

מַתְּנַת הַגֶּשֶׁם הִיא הַרְּבוּד שֶׁל הַגִּשְׁמִיּוֹת, מַתְּנַת הַשְּׁלוֹם הִיא בְּרֻבּוּד שֶׁל יַחְסֵי אָנוּשׁ, וּמַתְּנַת הַמִּשְׁכָּן
הִיא בְּרֻבּוּד שֶׁל הַשְּׂרָאָת הָאֱלוּקוֹת. בְּלִשׁוֹן הַבַּעַל שֵׁם טוֹב, אֱלוּ שְׁלוֹשֵׁת הַרְּבִידִים שֶׁל הַמִּצִּיאוֹת:
עוֹלָמוֹת, נִשְׁמוֹת, אֱלוּקוֹת.

מַתְּנַת הַגֶּשֶׁם פּוֹתַחַת אֶת סַדְרַת הַבְּרֻכּוֹת וְחַתוּמָה גַּם בְּרֹאשֵׁי הַתִּיבוֹת גֶּשֶׁם שְׁלוֹם מְשַׁכֵּן. אֲכַן,
הַבַּעַל שֵׁם טוֹב אוֹמֵר שְׁכַאֲשֶׁר עוֹשִׂים טוֹבָה לַיהוּדִי, צָרִיךְ קוֹדֵם לְהִיטִיב לוֹ בַּגִּשְׁמִיּוֹת (גֶּשֶׁם) וְאַחַר
כֵּךְ בְּרוּחַנִיּוֹת.

בְּדֶרֶךְ כָּלל, הַגִּשְׁמִיּוֹת שֶׁלָנוּ, "גִּשְׁמֵיכֶם", מַסְתִּירָה עַל הַרוּחַנִיּוֹת. אֲבָל זוֹ בְּדִיּוּק מִשְׁמַעוֹת הַבְּרַכָּה:
שֶׁנִּרְאָה אִיךָ הַגִּשְׁמִיּוֹת הִיא מַתְּנָה הַבָּאָה אֵלֵינוּ מֵאֵת ה', גִּשְׁמִיּוֹת מְזוֹכַכַת שֶׁמִּשְׁקַפֶּת אֶת אוֹר ה',
הָאֱלוּקוֹת עֲצָמָה מוֹפִיעָה בְּתוֹר גֶּשֶׁם, "וַיְבֹא כְּגֶשֶׁם לָנוּ".

[מתוך עמודיה שבעה]

המפגש בין ה' למציאות

הוא האתגר של חיינו בעולם הזה – לעשות לו יתברך דירה בתחתונים. מציאות העולם התחתונה מסתירה על נוכחות ה' והעבודה שלנו היא להתגבר על ההסתר, למצוא את ה' ולהנכיח אותו לעצמנו ולכל באי עולם.

הקושי הוא חווייתי וגם אינטלקטואלי: בחוויה, חושינו הפשוטים לא חשים את נוכחות ה', ועומס הגירויים והחוויית העולים מהמציאות הנפרדת-בעינינו מרחיקים אותנו ממפגש ישיר עם ה' בחיינו. באינטלקט, התפיסה המדעית השלטת עוסקת בעובדות המדידות והחיצוניות, תוך התעלמות מהבורא העומד מאחוריהן ומתגלה דרכן.

אל האתגר הזה אפשר לגשת מתוך יראה, הגורמת לזהירות מחוויית אסורות – שמירת העינים, זהירות מלשון הרע ורכילות וכו' – ולשמירת האמונה הטהורה מפני קושיות-לכאורה העולות מהעיסוק במדע. היראה הזו בונה אנשי-אמונה המתפקדים בעולם ללא פגע ומוכחים שאין סתירה בין האמונה למדע ובין ההלכה לעולם המעשה. אבל התכלית היא עבודה מאהבה, שאינה מסתפקת בדוקים בין העולמות, אלא דוחפת ליחוד שלם ואמתי. עבור האוהב, כל חוויה שה' לא נוכח בה היא פגיעה בקשר אתו ובכל חידוש מדעי שאינו מתחבר לעולם התורה העיקר חסר מן הספר. האוהב מתאמץ לצבור 'חוויית אלוהית' – לראות את הבורא מתוך הבריאה, לשמוע את הנהגת ההשגחה הפרטית ולקיים "בכל דרכיך דעהו" – ובכך להנכיח את ה' בתוך העולם. הוא לא מסתפק באמונה ומדע אלא מתאמץ ליצור חיבור פורה של תורה ומדע.

בנושאים החשובים הללו, עצם הלז של עבודת החסידות בדורנו, עוסקים השיעורים בחוברת השבוע – השיעור הראשון באב-הטיפוס של חיבור תורה ומדע והשיעור האחרון בהשראת שכינה בחושי האדם.

מעוניין להפיץ את עלון נפלאות במקום מגוריך?

שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il או התקשר 052-4295164

רוצה להצטרף לתפוצת המייל שלנו ולקבל את כל ההודעות והשיעורים?
שלח דוא"ל ל: itiel@pnimi.org.il

רוצה לשמוע את שיעורי וניגוני הרב? התקשר לפנימי-פון:
079-9211452 או 02-5434297 - המספר פתוח לניידים כשרים

ג	ל	ע	י	נ	י
ו	א	ב	י	ש	ה
נ	פ	ל	א	ו	ת
מ	ת	ו	ר	ת	ך